

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Ekonomická výkonnost a finanční zdroje pro zajištění bezpečnosti
Marcela Tremmelová

Bakalářská práce
2018

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Marcela Tremmelová**
Osobní číslo: **E14925**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management ochrany podniku a společnosti**
Název tématu: **Ekonomická výkonnost a finanční zdroje pro zajišťování bezpečnosti**
Zadávací katedra: **Ústav regionálních a bezpečnostních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

K zajišťování bezpečnosti je nutná synergie lidských, finančních a materiálních zdrojů. Bakalářská práce se bude věnovat vztahu ekonomické výkonnosti národního hospodářství, jakožto klíčového faktoru z hlediska tvorby zdrojů, a objemu alokovaných finančních prostředků k zajišťování bezpečnosti státu, jejím záměrem bude posouzení tohoto vztahu v prostředí České republiky.

Osnova:

- Problematika bezpečnosti.
- Zdroje pro zajišťování bezpečnosti.
- Ekonomická výkonnost a její měření.
- Vztah ekonomické výkonnosti a finančních zdrojů pro zajišťování bezpečnosti v České republice.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BALABÁN, M., PERNICA, B. a kol. Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy. Praha: Karolinum, 2015. 310 s. ISBN 978-80-246-3150-9.

BALABÁN, M. a kol. Kapitoly o bezpečnosti. Praha: Karolinum, 2010. 483 s. ISBN 978-80-246-1863-0.

KRAFTOVÁ, I. a kol. Bezpečný rozvoj regionu: základní koncept. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 185 s. ISBN 978-80-7552-261-0.

SOUKUP, J. a kol. Makroekonomie. Praha: Management Press, 2010. 518 s. ISBN 978-80-7261-219-2.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Zdeněk Matěja, Ph.D.

Ústav regionálních a bezpečnostních věd

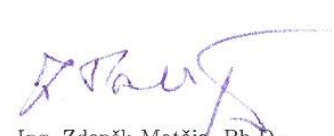
Datum zadání bakalářské práce: **1. září 2017**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2018**

doc. Ing. Romana Provazníková, Ph.D.

děkanka

L.S.

Ing. Zdeněk Matěja, Ph.D.
vedoucí ústavu

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 27. 6. 2018

Marcela Tremmelová

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych ráda poděkovala Ing. Zdeňku Matějovi Ph.D. za vedení bakalářské práce, cenné rady a trpělivost.

ANOTACE

Bakalářská práce se věnuje vztahu ekonomické výkonnosti národního hospodářství, jakožto klíčového faktoru z hlediska tvorby zdrojů, a objemu alokovaných finančních prostředků k zajišťování bezpečnosti státu. Jejím cílem je posouzení tohoto vztahu v prostředí České republiky. Analyzováno je období od roku 1997 do roku 2017. Nejvíce pozornosti je věnováno financování Ministerstva obrany a Ministerstva vnitra České republiky.

KLÍČOVÁ SLOVA

Bezpečnost státu, zdroje pro zajišťování bezpečnosti, veřejné finance, hrubý domácí produkt, Ministerstvo obrany České republiky, Ministerstvo vnitra České republiky.

TITLE

Economical productivity and financial resources for security tending

ANNOTATION

This bachelors thesis is devoted to the relation between economical performance of the national economy as a key factor from the wiew of source creation and the amount of financial resources allocated for provision of state security. Its aim is to judge this relation in the area of CR. The analyse reaches between the years 1997 and 2017. The greatest attention is given to the financing of the czech Ministry of Defence and Ministry of the Interior.

KEYWORDS

Homeland security, resources for provision of safety, public finance, gross domestic product, Ministry of Defence, Ministry of Interior.

OBSAH

Úvod	11
1 Problematika bezpečnosti	12
1.1 Základní pojmy	12
1.2 Legislativa v oblasti bezpečnosti České republiky	16
1.3 Subjekty zapojené do bezpečnostního systému České republiky	17
2 Zdroje pro zajišťování bezpečnosti.....	21
2.1 Finanční zdroje	21
2.2 Materiální zdroje.....	23
2.3 Personální zdroje.....	24
3 Ekonomická výkonnost a její měření.....	29
3.1 Základní pojmy	29
3.2 Metody měření HDP	30
3.3 Cenová hladina, inflace.....	32
3.4 Tempo růstu HDP	33
4 Analýza ekonomické výkonnosti a objemu alokovaných finančních prostředků k zajištění bezpečnosti	35
4.1 Dvacetiletá analýza výdajů Ministerstvo obrany	35
4.2 Dvacetiletá analýza výdajů Ministerstvo vnitra.....	37
4.3 Vztah obranných výdajů k HDP – NATO	39
4.4 Výdaje na obranu s ohledem na politickou situaci v ČR.....	40
Závěr	43
Použitá literatura	45

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Státní rozpočet ČR – celkové výdaje.....	22
Obrázek č. 2: Bojové letouny AČR – L-39 Albatros, L-159 ALCA, JAS-39 Gripen	24
Obrázek č. 3: Počet zaměstnanců MO	25
Obrázek č. 4: Počet příslušníků Policie ČR	26
Obrázek č. 5: Celkový počet příslušníků a občanských zaměstnanců HZS ČR	28
Obrázek č. 6: Růst cenové hladiny v ČR	32
Obrázek č. 7: Tempo růstu reálného HDP v ČR.....	33
Obrázek č. 8: Indexní analýza reálného HDP v ČR.....	34
Obrázek č. 9: Analýza výdajů Ministerstva obrany 1. část (období 1997 – 2007).....	36
Obrázek č. 10: Analýza výdajů Ministerstvo obrany 2. část (období 2007- 2017)	37
Obrázek č. 11: Analýza výdajů Ministerstva vnitra 1. část (období 1997- 2007)	38
Obrázek č. 12: Analýza výdajů Ministerstvo vnitra 2. část (období 2007- 2017)	38
Obrázek č. 13: Porovnání skutečných výdajů se závazky NATO a Koaliční smlouvy ČR. 39	
Obrázek č. 14: Výdaje obrany v procentech HDP v porovnání se závazkem k NATO.	40
Obrázek č. 15: Vliv politického vedení na financování výdajů na obranu a bezpečnost.....	42

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Výše schválených výdajů MO v letech 2007- 2018 (v milionech Kč)	19
Tabulka č. 2: Výše schválených výdajů MV v letech 2007- 2018 (v milionech Kč)	19
Tabulka č. 3: Výše schválených výdajů BIS letech 2007- 2018 (v milionech Kč)	20
Tabulka č. 4: Výše schválených výdajů GIBS v letech 2012- 2018 (v milionech Kč)	20
Tabulka č. 5: Znázornění jednotlivých metod pro měření výkonu ekonomiky.	31
Tabulka č. 6: Vliv politického vedení na financování výdajů na obranu a bezpečnost	41

Seznam zkratek

AČR	Armáda České republiky
BIS	Bezpečnostní informační služba
CPI	Index spotřebitelských cen
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
GIBS	Generální inspekce bezpečnostních sborů
GŠ AČR	Generální štáb Armády České republiky
HDP	Hrubý domácí produkt
HND	Hrubý národní produkt
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
MF	Ministerstvo financí
MO	Ministerstvo obrany
MV	Ministerstvo vnitra
NATO	Organizace Severoatlantické smlouvy (Severoatlantická aliance)
PA	Policejní akademie
PPI	Index cen výrobců
ÚZSI	Úřad pro zahraniční styky a informace
VF	Výrobní faktor

ÚVOD

Zajištění bezpečnosti a obrany patří mezi jednu z hlavních povinností státu. Vyspělý demokratický stát, za jaký lze Českou republiku považovat, by měl být schopen zajistit takový systém zabezpečení obrany, aby byl připraven na stále se objevující hrozby a byl schopen na ně adekvátně reagovat.

Bakalářská práce je rozdělena do čtyř hlavních kapitol. V první kapitole jsou teoreticky vymezeny pojmy týkající se problematiky bezpečnosti. Ty jsou zde vysvětleny v kontextu bezpečnostní politiky státu, tak jak ji definuje Ministerstvo vnitra České republiky. V této kapitole jsou vymezeny definice vnitřní a vnější bezpečnost, ke kterým jsou poté přiřazeny instituce, jež jednotlivé složky bezpečnosti zajišťují. Jedná se o Ministerstvo vnitra, zodpovědné za vnitřní bezpečnost, a Ministerstvo obrany, které zodpovídá za bezpečnost vnější. Tyto státní orgány jsou klíčové pro analytickou část práce.

V silách jednotlivců nejsou možnosti k zajištění vlastní bezpečnosti, tato povinnost přešla do kompetencí státu. Ve druhé kapitole jsou proto definovány zdroje, které Česká republika k zajištění bezpečnosti a obrany státu potřebuje. Jedná se o finanční, materiální a personální zdroje.

Finanční zdroje, potažmo výkonnost ekonomiky státu, zásadně ovlivňují zajišťování bezpečnosti státu. Ve třetí kapitole jsou proto definovány metriky, které se používají k měření ekonomiky a její výkonnosti.

Čtvrtá kapitola navazuje na teoretické poznatky z předchozích kapitol. Na základě veřejně dostupných informací je v této kapitole analyzována ekonomická výkonnost a její vztah k zajištění bezpečnosti státu.

Cílem bakalářské práce je posoudit vztah ekonomické výkonnosti národního hospodářství, jakožto klíčového faktoru z hlediska tvorby zdrojů, a objemu alokovaných finančních prostředků k zajišťování bezpečnosti České republiky. Analyzováno je období let 1997 až 2017.

V souvislosti se stanoveným cílem bakalářské práce jsou formulovány dvě výzkumné otázky:

1. výzkumná otázka: Plní Česká republika závazek učiněný vůči NATO, že bude každý rok vynakládat alespoň 2 % svého HDP na zajištění obrany státu?

2. výzkumná otázka: Ovlivňuje politická situace související s ideovým směřováním vládnoucích stran výši finančních prostředků vynakládaných v České republice na zajišťování bezpečnosti?

1 PROBLEMATIKA BEZPEČNOSTI

V této kapitole jsou vymezeny základní pojmy, které se pojí s tématem bezpečnosti. Je zde popsán rozdíl mezi vnitřní a vnější bezpečností. V souvislosti s bezpečnostní politikou České republiky jsou představeny základní subjekty, které bezpečnost zajišťují.

1.1 Základní pojmy

Každý člověk se denně setkává s různými definicemi v oblasti obrany, bezpečnosti a ochrany. Na těchto pojmech je vystaven také krizový management státu. V běžné praxi se tyto pojmy používají odlišně a lze se setkat s různými výklady. Pro účely této práce je důležité si pojmy sjednotit.

Nebezpečí, riziko, hrozba

Z pohledu českého jazyka mohou slova „nebezpečí“, „riziko“ a „hrozba“ vyznít jako synonyma. Jejich význam se liší, jsou však ve vzájemném vztahu.

Nebezpečí je pojem, který se rovná stavu, kdy máme jen předtuchu, tušení, že se může stát nějaké neštěstí, škoda, tedy jakákoliv negativní událost (MVČR, 2005).

Riziko je pravděpodobnost, že nastane proces, při kterém vzniknou následky. Pravděpodobnost vzniku jevu je neurčitá. Velikost následků je dána hodnotou chráněného zájmu (MVČR, 2005).

Hrozba je hrozivá blízkost reálného jevu, který svým projevem může nebo chce omezit, ohrozit, poškodit aktiva, na kterých nám záleží. Například životy, zdraví, majetek, životní prostředí. Hrozba působí určitým čase, místě a na konkrétní subjekty. Jednak může být přírodní, nezáměrná, náhodná nebo je její původ záměrný, připravovaný či realizovaný lidmi (MVČR, 2018a).

Bezpečnost, obrana

Bezpečnost znamená schopnost zamezení hrozeb, tak aby riziko nedosáhlo neúnosné výše. Zajištění bezpečnosti znamená přijetí takových opatření, která směřují k zajištění žádoucího stavu a ke snížení rozsahu hrozby (Balabán, 2010).

„Bezpečnost je stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru omezeny hrozby pro objekt a jeho zájmy. Tento objekt – zpravidla národní stát je k eliminaci stávajících i možných hrozeb efektivně vybaven a je ochoten podílet se na svojí ochraně.“ (Zeman, 2003).

S ohledem na téma práce, které se týká bezpečnosti státu, lze pojem rozdělit z hlediska objektu, jehož bezpečnost má být chráněna, na bezpečnost vnitřní a bezpečnost vnější (Zeman, 2003).

- Vnitřní bezpečnost státu spočívá v zachování vnitřní politiky, která má za úkol udržovat právní pořádek. Slouží k ochraně proti vnitřním hrozbám, které by ohrozily stát, demokracii, ekonomickou situaci a bezpečnost občanů.
- Vnější bezpečnost státu je vnímána především jako vojenská bezpečnost. Slouží k zajištění územní celistvosti a nezávislosti státu. Hrozby mohou mít i ekonomickou povahu, například migrační vlny apod.

V současnosti, vlivem globalizace a celosvětově působících hrozeb, se vnitřní a vnější bezpečnost vzájemně prolíná. Nelze často jednoznačně určit, které konkrétní ohrožení náleží ke konkrétní bezpečnosti.

V oblasti bezpečnosti státu se hovoří také o ekonomické a enviromentální bezpečnosti. Ekonomická bezpečnost bude detailně rozebrána v kapitole Bezpečnostní systém, bezpečnostní politika.

Pojmem enviromentální bezpečnost rozumíme působení lidské společnosti na ekologický systém, tak aby byl trvale udržitelný a jedinci měli dostatečný přístup ke všem přírodním zdrojům. Touto bezpečností označujeme stav, kdy jsou eliminované hrozby spojené s životním prostředím, ať už se jedná o hrozby přírodního charakteru nebo nastolené společností. Enviromentální bezpečnost je provázaná s vnitřní a vnější bezpečností. Z pravidla nebývá ohraničená národními hranicemi (Mareš, 2005).

Obrana je dílčí součástí obsahu pojmu bezpečnost. Obranná politika je chápána ve smyslu obrana státu před vnějším napadením.

Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky definuje obranu státu jako: *„(...) souhrn opatření k zajištění svrchovanosti, územní celistvosti, principů demokracie a právního státu, ochrany života obyvatel a jejich majetku před vnějším napadením. Obrana státu zahrnuje výstavbu účinného systému obrany státu, přípravu a použití odpovídajících sil*

a prostředků a účast v kolektivním obranném systému.“ (Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky, 2018a).

Obrana je čistě veřejný statek, má charakter služby a je zajišťována státem.

Bezpečnostní systém, bezpečnostní politika

Bezpečnostním systémem je realizována bezpečnostní politika. Základním dokumentem bezpečnostní politiky České republiky je Bezpečnostní strategie ČR z roku 2015. Na tuto strategii, která navazuje na Bezpečnostní strategii z roku 2003 a aktualizuje Bezpečnostní strategii z roku 2011, jsou napojeny další strategie a koncepce.

Bezpečnostní politiku je třeba chápat jako proces definování a zajišťování bezpečnosti, jako souhrn činností, které eliminují hrozby a z nich plynoucích rizik. Bezpečnostní zájmy České republiky jsou děleny do tří vzájemně propojovaných kategorií: životní, strategické a další významné (Šrámková, 2010).

Základní povinností vlády a orgánů veřejné správy je ochrana životních zájmů státu a jeho obyvatel. Mezi životní zájmy se řadí zajištění suverenity státu, udržení politické nezávislosti a územní celistvosti, dodržování základních lidských práv a svobod obyvatel. Pro zajištění životních zájmů se vyžaduje naplňování strategických zájmů. Strategickým zájmem je zajištění společenského rozvoje.

Podle Ministerstva vnitra (2018a) bezpečnostní politiku státu tvoří:

- a) zahraniční politika v oblasti bezpečnosti státu,
- b) obranná politika,
- c) politika v oblasti vnitřní bezpečnosti,
- d) hospodářská politika v oblasti bezpečnosti státu,
- e) politika veřejné informovanosti v oblasti bezpečnosti státu.

a) Zahraniční politika v oblasti bezpečnosti státu

Zde se jedná o členství v bezpečnostních organizacích, v evropském prostředí jde zejména o členství v Severoatlantické alianci (NATO) a Evropské unii. Dalším ukazatelem jsou také dobré vztahy se sousedními státy a snaha o jejich udržení (Šrámková, 2010).

Česká republika je členem obou výše zmíněných organizací. Zejména díky členství v NATO, jehož členem je ČR od 12. března 1999, došlo postupně k reformě ozbrojených sil. V souvislosti s členstvím v Evropské unii dochází k předávání kompetencí v oblasti obrany na nadnárodní úroveň. Tato spolupráce vychází z Maastrichtské smlouvy, kde je definovaná společná zahraniční a bezpečnostní politika (Zeman, 2003). Díky členství v těchto organizacích musí vláda pravidelně sestavovat a aktualizovat bezpečnostní politiku státu, aby dostála závazkům obou organizací (Šrámková, 2010).

b) Obranná politika

Obranná politika vymezuje oblast všech aktivit státu, které vedou k obraně národních zájmů. Petr Zeman uvádí, že cílem této bezpečnosti je zmařit nebo odvrátit útok na chráněnou hodnotu a ochránit stát před vnějším napadením (Zeman, 2003).

c) Politika v oblasti vnitřní bezpečnosti

Tato politika zabezpečuje mírové soužití občanů ve svobodném právním státě. Cílem je zajistit vnitřní mír. Ten spočívá v životě občanů ve svobodě, míru a sociální spravedlnosti. Vnitřní mír slouží k zajištění lidsky důstojného života občanů v právním řádu, který umožňuje chránit jejich svobodu. Podle Miroslava Mareše lze tuto definici rozšířit a považovat za politiku vnitřní bezpečnosti také procesy, instituce a opatření, jejichž úkolem je udržovat takové poměry, které budou respektovat právní pořádek. Cílem je poté zajištění politického, sociálního a hospodářského řádu (Mareš, 2005).

d) Hospodářská politika v oblasti bezpečnosti státu.

Někdy se hovoří také o ekonomické bezpečnosti. Přesné vymezení tohoto pojmu je komplikované, ekonomická bezpečnost se totiž prolíná všemi uvedenými oblastmi bezpečnosti a ovlivňuje jejich realizaci (Mareš, 2005). Komplexní bezpečnost státu je závislá na financování potřeb obrany, proto je zde důležité vždy zohlednit stav ekonomiky a ekonomického vývoje.

„Ekonomickou bezpečnost lze definovat jako stav, ve kterém ekonomika objektu, jehož bezpečnost má být zajištěna. (národního státu, seskupení státu, supranacionální organizace apod.), není ohrožena hrozbami, které výrazně snižují nebo by mohly snížit její výkonnost potřebnou k zajištění obranných i dalších bezpečnostních kapacit, sociálního smíru a konkurenceschopnosti objektu i jeho jednotlivých složek (tj. především jednotlivých firem) na vnitřních i vnějších trzích.“ (Mareš, 2005, s. 8)

V souvislosti s pojmem ekonomická bezpečnost se hovoří také o ekonomické válce, která souvisí s nárůstem vlivu ekonomiky. Zde se pracuje s pojmy jako ekonomická soutěž, konkurenční boj mezi společnostmi, ale i zeměmi (Mareš, 2005). Miroslav Mareš definuje ekonomickou válku jako: „(...) stav, kdy je soubor ekonomických nástrojů používán státem nebo skupinou států s cílem zvýšit závislost země nebo skupiny zemí a donutit ji (je) ke změně stávající politiky.“ (Mareš, 2005, s. 9)

e) Politika veřejné informovanosti v oblasti bezpečnosti státu

Cílem této politiky je zvýšit a zlepšit kvalitu obsahu informací ve vztahu k veřejné informovanosti. V současné době se k tomuto účelu používá Portál veřejné správy, který zajišťuje Ministerstvo informatiky ČR. Na webových stránkách Portálu lze nalézt povinně zveřejňované a veřejně přístupné informace veřejné správy (jedná se o různé návody, formuláře, zákony a otevřená data) (MVČR, 2018b).

1.2 Legislativa v oblasti bezpečnosti České republiky

Hlavní právní pilíře vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku jsou tyto právní předpisy (MVČR, 2018c):

- Ústavní zákon č.1/1993 Sb., Ústava České republiky,
- Listina základních práv a svobod (č. 2/1993 Sb.),
- Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky.

S ohledem na téma práce je důležité také zmínit právní předpisy, které vymezují jednotlivé oblasti a subjekty vnitřní bezpečnosti.

- Z. č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky

Tento zákon upravuje hierarchii a cíle ozbrojených sil České republiky (Zákony pro lidi, 2018a).

- Z. č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky

Tento zákon určuje povinnosti státu při zabezpečování obrany České republiky (Zákony pro lidi, 2018b).

- Z. č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky

Tento zákon zajišťuje činnost Hasičského záchranného sboru České republiky, jejich pravomoci, organizaci a fungování (Zákony pro lidi, 2018c).

- Z. č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému

Tento zákon stanovuje složky, práva a povinnosti integrovaného záchranného systému (Zákony pro lidi, 2018d).

- Z. č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení (krizový zákon)

Tento zákon upravuje situace, které souvisí s ochranou kritické infrastruktury vně státu. Definiuje pojmy jako je např. stav nebezpečí (Zákony pro lidi, 2018e).

- Z. č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování

Tento zákon pojednává o branné povinnosti občanů České republiky a jejím fungování (Zákony pro lidi, 2018f).

- Z. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Zákon popisuje činnost, hierarchii, práva a povinnosti Policie České republiky (Zákony pro lidi, 2018g).

Tyto zákony jsou základem pro existenci a zabezpečení vnitřní a vnější bezpečnostní politiky státu.

1.3 Subjekty zapojené do bezpečnostního systému České republiky

Subjekty, které jsou zapojené do bezpečnostního systému, tvoří pevně danou hierarchii.

V jejím čele stojí **prezident republiky**. Je především vrchním velitelem ozbrojených sil. Jeho pravomoci jsou přesně dány legislativou, a to především Ústavou ČR. Smí se například účastnit zasedání Bezpečnostní rady státu, též ji může řídit (Totek, 2014).

Parlament České republiky (především Poslanecká sněmovna) spolurozhoduje o orientaci bezpečnostní politiky státu. Zodpovídá za fungování bezpečnostního systému jako celku. Parlament také rozhoduje o přijetí válečného stavu státu, o účasti ČR v mezinárodních obranných seskupeních, o vysílání vojsk ČR na zahraniční mise a pobytu cizí armády na území republiky (Šrámková, 2010).

Vláda České republiky zodpovídá za zajištění vnitřní bezpečnosti a zahraniční bezpečnosti. Dále pak projednává a navrhuje právní předpisy a strategie. Vláda zajišťuje obranu státu, jak

v období míru, tak za stavu ohrožení nebo válečného stavu. Vláda rozhoduje o realizaci potřebných opatření k odvrácení ozbrojeného konfliktu, rozhoduje o opatřeních k účinnému fungování systému obrany státu a o prioritách plnění úkolů. Vláda zřizuje orgány, jakými jsou Bezpečnostní rada státu a Ústřední krizový štáb (Zákony pro lidi, 2018b).

Bezpečnostní rada státu, jako pracovní orgán vlády, koordinuje problematiku bezpečnosti ČR a připravuje opatření k jejímu zajištění. Má 9 členů, 6 stálých pracovních výborů. Bezpečnostní rada státu nedisponuje vlastním rozpočtem, její činnost zabezpečuje Úřad vlády České republiky (Úřad vlády České republiky, 2018a).

Mezi **ústřední správní úřady** patří vybraná ministerstva. Pro účely této práce je důležité zmínit zvláště Ministerstvo obrany a Ministerstva vnitra.

Ministerstvo obrany je ústředním orgánem státní správy, jehož hlavní činností je (Ministerstvo obrany České republiky, 2018a):

- a) zabezpečování obrany České republiky,
- b) řízení Armády České republiky,
- c) správa vojenských újezdů.

Mezi jeho další činnosti patří například ochrana vzdušného prostoru České republiky, v případě branné povinnosti mobilizace občanů a armády České republiky.

Nejvyšší vojenský orgán pro velení Armádě České republiky je Generální štáb Armády České republiky (GŠ AČR). V čele stojí náčelník GS AČR, je podřízeným ministra obrany a jmenuje ho prezident republiky na návrh vlády (Ministerstvo obrany České republiky, 2018b).

Do organizační struktury Ministerstva obrany náleží také Vojenské zpravodajství. *„Základním úkolem Vojenského zpravodajství, který vyplývá ze zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění pozdějších předpisů, je získávat, shromažďovat a vyhodnocovat informace, které jsou klíčové pro zajištění obrany České republiky.“* (Vojenské zpravodajství České republiky, 2018)

Vojenské zpravodajství je financováno z rozpočtu Ministerstva obrany. Financování Ministerstva obrany probíhá prostřednictvím státního rozpočtu.

Tabulka č. 1: Výše schválených výdajů MO v letech 2007- 2018 (v milionech Kč)

rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
výdaje	53906	54167	55984	48867	43878	43474	42053	41990	43783	47783	52535	58893

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat (Ministerstvo financí ČR, 2018).

Rozpočet Ministerstva obrany tvoří základní finanční zdroje pro implementaci *Koncepce výstavby Armády České republiky 2025*, kterou vláda schválila v prosinci 2015. Z rozpočtu jsou financovány kromě povinných mandatorních výdajů, prostředky potřebné k plnění závazků plynoucích ze členských smluv s NATO, Evropskou unií a dalších mezinárodních organizací. Dále jsou z rozpočtu hrazeny náklady spojené se zahraničními misemi Armády České republiky. (Ministerstvo obrany České republiky, 2018c).

Ministerstvo vnitra je klíčovým prvkem pro vnitřní bezpečnost státu a veřejného pořádku, pod které náleží Policie České republiky a Hasičský záchranný sbor České republiky.

Policie České republiky je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor, jehož hlavním úkolem je chránit bezpečnost osob, majetku a veřejného pořádku. Zajišťují prevenci trestné činnosti, bezpečnost silničního provozu, správu ve věcech zbraní a střeliva. Kontrolují nelegální migraci (Policie ČR, 2018). V čele Policie ČR stojí policejní prezident, jemuž jsou podřízeny útvary s celostátní působností, kterých je dohromady 14.

Hasičský záchranný sbor České republiky (HZS ČR) je jednotný bezpečnostní sbor. Podílí se na zabezpečování ČR v oblasti požární ochrany, ochrany obyvatelstva, civilního nouzového plánování, integrovaného záchranného systému, krizového řízení a dalších činností (Hasičský záchranný sbor ČR, 2018a). V čele stojí Generální ředitel HZS ČR, který je přímo podřízený ministru vnitra (Hasičský záchranný sbor ČR, 2018b).

Ministerstvo vnitra také organizuje a financuje činnost Úřadu pro zahraniční styky a informace (ÚZSI). Jde o zpravodajskou službu ČR, která zajišťuje zpravodajské informace původem ze zahraničí a zároveň důležité pro bezpečnost a ochranu zájmů České republiky (Úřad pro zahraniční styky a informace, 2018).

Ministerstvo vnitra je financováno ze státního rozpočtu z kapitoly č. 314. Největší výdajové položky rozpočtu tvoří náklady na Policii ČR a HZS ČR (MVČR, 2018d).

Tabulka č. 2: Výše schválených výdajů MV v letech 2007- 2018 (v milionech Kč)

rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
výdaje	54302	58165	61802	61271	52878	52657	52292	53685	55072	59078	63347	71882

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat (Ministerstvo financí ČR, 2018).

Dalším subjektem zapojeným do bezpečnostního systému České republiky je **Bezpečnostní informační služba (BIS)**. Jedná se o zpravodajskou instituci, kterou řídí a kontroluje vláda ČR. Působí uvnitř území státu a ozbrojeným bezpečnostním sborem. Je financována přímo ze státního rozpočtu, kapitolou č. 305 (Bezpečnostní informační služba, 2018).

Tabulka č. 3: Výše schválených výdajů BIS letech 2007- 2018 (v milionech Kč)

rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
výdaje	1178,3	1262,7	1270,4	1214,7	1166,0	1148,8	1111,1	1152,7	1207,3	1499,7	1652,9	2007,6

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat (Ministerstvo financí ČR, 2018).

Generální inspekce bezpečnostních zdrojů (GIBS) začala působit v České republice na základě zákona č. 341/2011 Sb. od 1. 1. 2012. Její hlavní činností je dohledávat a prověřovat trestní činnost příslušníků Policie ČR, Celní správy ČR a Vězeňské služby ČR. GIBS má ve státním rozpočtu svou samostatnou kapitolu s číslem 376 (Předmět a náplň GIBS, 2018).

Tabulka č. 4: Výše schválených výdajů GIBS v letech 2012- 2018 (v milionech Kč)

rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
výdaje	322,3	277,3	279,7	267,9	278,1	307,6	397,4

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat (Ministerstvo financí ČR, 2018).

Subjektů zapojených do bezpečnostního systému státu je více. V této kapitole jsou zmíněné jen vybrané. Pojednává se zde o těch nejdůležitějších nebo spjatých s tématem práce.

2 ZDROJE PRO ZAJIŠŤOVÁNÍ BEZPEČNOSTI

Dle Ústavního zákona č. 110/1998 Sb. o bezpečnosti České republiky je základní povinností státu zajištění bezpečnosti a obrany státu (Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2018). Ke splnění tohoto úkolu potřebuje stát vytvořit potřebné zdroje:

- finanční,
- materiální,
- personální.

2.1 Finanční zdroje

Významným nástrojem veřejné politiky je veřejný rozpočet. Jedná se o finanční plán předpokládaných příjmů a výdajů sestavovaných opakovaně na jedno období, zpravidla na kalendářní rok. Veřejné rozpočty jsou sestavovány a schvalovány samostatně. V České republice se veřejné rozpočty skládají ze státního rozpočtu a z územních rozpočtů (rozpočtů krajů a obcí). Bezpečnost a obrana státu se financuje ze státního rozpočtu.

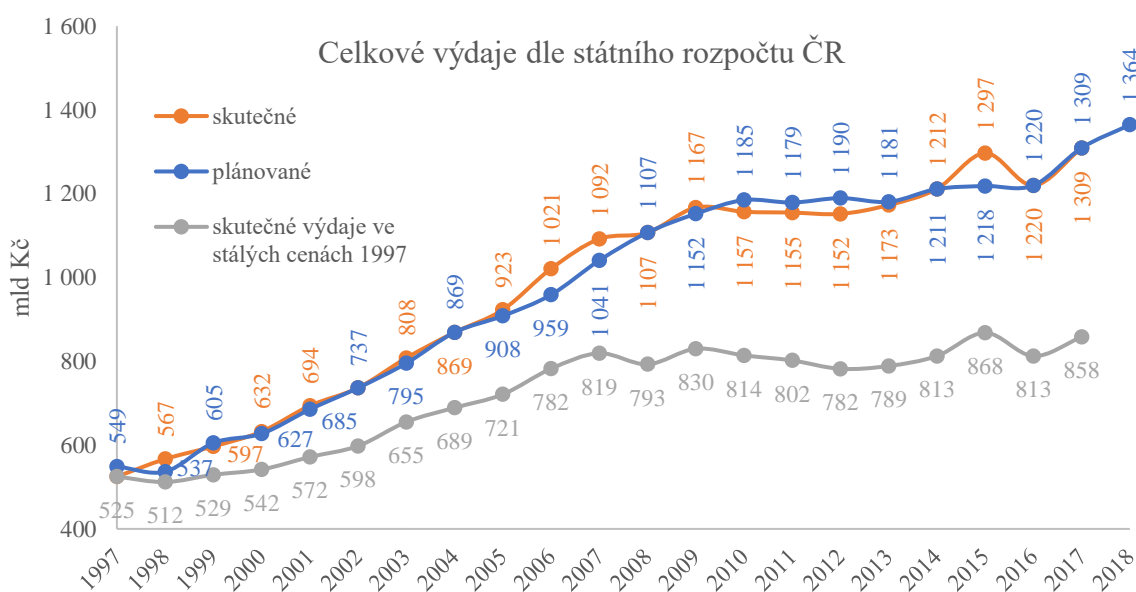
Státní rozpočet je centralizovaný peněžní fond, který je tvořen z příjmů a výdajů a má podobu zákona. Zákon o státním rozpočtu sestavuje Ministerstvo financí, předkládá ho vládě, která posílá návrh zákona ke schválení do Poslanecké sněmovny.

Státní rozpočet plní 3 hlavní funkce (Kostrůhová, 2018):

- Alokační funkce – znamená, že o využití finančních zdrojů nerozhoduje trh, ale vláda.
- Distribuční funkce – znamená, že se přerozdělují primární příjmy ve společnosti v souladu se společenskou odpovědností a solidaritou, aby došlo ke zmírnění sociálních nerovností.
- Stabilizační funkce – zde jde o fiskální politiku vlády, která prostřednictvím veřejných financí zajišťuje vysokou úroveň zaměstnanosti, ekonomického růstu a stability cenové hladiny.

Mezi příjmy státního rozpočtu patří přímé a nepřímé daně. Jako přímé lze označit daně z příjmu fyzických a právnických osob, majetkové daně a silniční. Za nepřímé daně se poté považují daň z přidané hodnoty a spotřební daň. Další příjmy poté tvoří cla, sociální pojištění, příjmy z poskytnutých úvěrů, dotace a příjmy z prodeje státního majetku (Pavelka, 2007).

Výdaje státního rozpočtu zahrnují mandatorní (povinné) výdaje. Tyto výdaje musí stát hradit, protože mu to přikazují jiné zákony. Jedná se dávky státní sociální podpory (důchody), podpory v nezaměstnanosti, příspěvky na penzijní připojištění. Dále jsou ze státního rozpočtu hrazeny tzv. kvazimandatorní výdaje, které musí stát platit. Jedná se o výdaje na armádu, aktivní politiku zaměstnanosti a mzdy zaměstnanců veřejného sektoru. Poslední složkou výdajů státního rozpočtu jsou ostatní výdaje, do této části lze zahrnout projekty, které chce vláda realizovat, ale nemá povinnost je hradit. V případě nepříznivého ekonomického vývoje lze tyto výdaje snížit či omezit (Peníze.cz, 2018).

Obrázek č. 1: Státní rozpočet ČR – celkové výdaje

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat (Monitor, 2018).

Při sestavování státního rozpočtu je důležité dbát na jedno z Maastrichtských kritérií, které požaduje, aby deficit státního rozpočtu nepřesahoval 3 % HDP. Všeobecně jsou Maastrichtská kritéria vyžadována Evropskou unií, jako jedna z podmínek pro přijetí společné evropské měny. Další požadavek, který vyplývá z členství v mezinárodní organizaci a je třeba ho při tvorbě rozpočtu zohlednit, je doporučení NATO, aby výdaje na obranu tvořily 2 % HDP.

Výdaje státního rozpočtu jsou členěny na jednotlivé kapitoly. Těchto kapitol je 46. S ohledem na téma práce zde bude věnována pozornost kapitolám 307 Ministerstvo obrany a 314 Ministerstvo vnitra.

2.2 Materiální zdroje

Materiální zdroje jsou z velké části ovlivňovány finančními zdroji státu, technologickou vyspělostí průmyslu a sektoru služeb. Ekonomické faktory ukazují, jakou úroveň obrany a bezpečnosti si stát může dovolit. Materiálními zdroji se rozumí prvky, které slouží k uskutečňování misí a posláním bezpečnostních systémů. Jedná se o technickou a technologickou charakteristiku jejich skutečných schopností. Stejně jako bez finančních zdrojů se materiální zdroje neobejdou bez personálních zdrojů. Na obsluhu a jejich údržbu je třeba kvalifikovaný personál, proto je zapotřebí vést dostatečně řízenou personální politiku v oblasti obrany a bezpečnosti.

Pro účely této práce budou do materiálních zdrojů v resortu obrany zařazeny: zbraně, zbraňové systémy a vojenská technika. Vojenskou technikou se poté rozumí bojové tanky, obrněná technika, dělostřelecká technika a letecká technika.

Dle Bílé knihy o obraně, která definuje funkci českých ozbrojených sil, se organizační struktura Armády ČR dělí mimo jiné části na Pozemní síly a Vzdušné síly.

Pozemní síly tvoří např. 4. brigáda rychlého nasazení Žatec, 7. mechanizovaná brigáda v Hranicích a 13. dělostřelecká brigáda Jince. Pozemní síly jsou vyzbrojeny pěchotními zbraněmi, bojovými tanky typu T-72, kterých mají k 1. lednu 2018 k dispozici 119. Pozemní síly dále disponují obrněnou technikou. Do této kategorie patří obrněná bojová vozidla typu BVP-1, BVP-2, BPzV, PANDUR II 8x8 CZ a obrněné transportéry typu PANDUR II 8x8, OT-90 a OT-64. K 1. lednu 2018 mají Pozemní síly k dispozici 439 kusů této techniky. Dále disponují 179 dělostřeleckými systémy ráže 100 mm a více (Ministerstvo obrany České republiky, 2018d).

Vzdušné síly Armády České republiky jsou tvořeny taktickým, vrtulníkovým a dopravním letectvem, dále pak protivzdušnou obranou a dalšími složkami. Armáda má k dispozici 4 aktivní vojenská letiště a 5 záložních letišť. Vzdušné síly disponují bojovými letouny a vrtulníky. K 1. lednu 2018 mají ve vlastnictví 35 letounů typů JAS-39 a L-159, dále pak 17 bojových vrtulníků typu Mi-24 a Mi-25 (Ministerstvo obrany České republiky, 2018d). Kromě letecké techniky, kterou Vzdušné síly přímo vlastní, mají v pronájmu od roku 2005 14 nadzvukových stíhaček Gripen. Smlouva o pronájmu těchto strojů je podepsaná až do roku 2027. Používání těchto strojů stojí AČR zhruba 1,3 miliardy Kč ročně.

Obrázek č. 2: Bojové letouny AČR – L-39 Albatros, L-159 ALCA, JAS-39 Gripen

Zdroj: Armádní noviny, 2015

2.3 Personální zdroje

Personální zdroje jsou nejcennějším aktivem. Specifikem personálních složek (zejména policistů a vojáků) je dlouhá doba výcviku zaměstnanců a s tím spojená i vysoká investice, jejíž návratnost je této době poté přímo úměrná. Na tyto zaměstnance jsou kladeny vysoké požadavky na dobrý zdravotní stav, fyzickou kondici, bezúhonnost, psychickou odolnost, kvalifikaci a jazykové schopnosti. Zaměstnanci musí být také politicky neangažovaní (Ministerstvo obrany České republiky, 2018e).

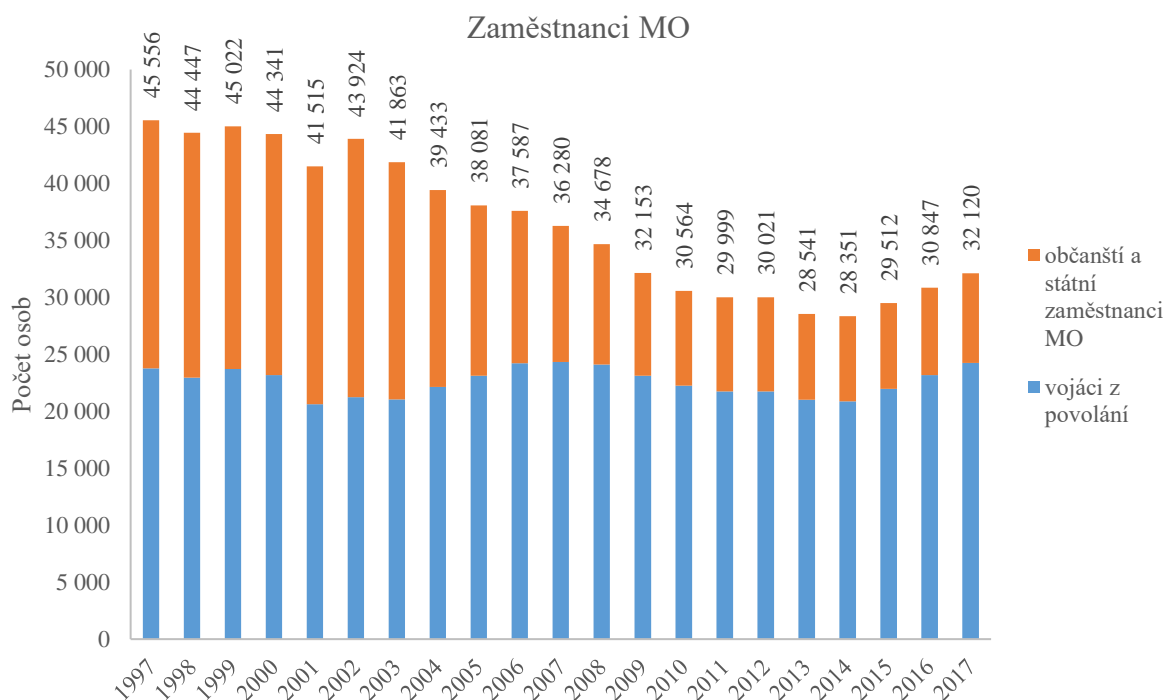
Ke krytí potřeb profesionálních sborů je potřeba vytvořit zajímavé pracovní podmínky, odpovídající sociální a mzdové zázemí. Bezpečnostní složky nemohou získat připravený personál přímo na trhu práce, ale musí si svoje zaměstnance sami vyškolit a vycvičit ve specializovaných vojenských a policejních školách. Co se týká vzdělávání bezpečnostních složek, je důležité si uvědomit, že se jedná o předávání určitého know-how, které je vlastní dané složce a jehož všeobecná známost by daný resort oslabila. Tato skutečnost se musí vzít při vzdělávání v potaz. V minulosti se těmto únikům předcházelo např. celoživotním služebním vztahem, v současné době, kdy část bezpečnostních složek tvoří zálohy, to již není možné. Osoby jsou proto připravovány jen na úrovni toho, co nutně potřebují k výkonu své pozice (Balabán, 2015).

„Nový příslušník ozbrojených sil nebo bezpečnostního sboru přichází z civilního prostředí, aby svou přípravou ke specifické odbornosti zastával služební pozice spojené s touto odborností. Tím se uskutečňuje jeho kariéra a s kariérním postupem se prohlubuje jeho profesionalita, aby nakonec kariéru ukončil přechodem do civilního prostředí.“ (Balabán, 2015, s. 199)

Resort obrany

Personální obsazení Armády České republiky lze rozdělit do 3 pozic. Mluvíme zde o vojácích z povolání, vojácích v záloze (a to včetně aktivní zálohy) a o studentech vojenské školy.

Podmínky pro přijetí do AČR stanoví zákon č. 221/1999 Sb. a Vyhláška o zdravotní způsobilosti k výkonu vojenské činné služby. Voják z povolání musí splnit fyzické předpoklady, které stanovuje norma (Ministerstvo obrany, 2015e).

Obrázek č. 3: Počet zaměstnanců MO

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat (Ministerstvo obrany, 2018f)

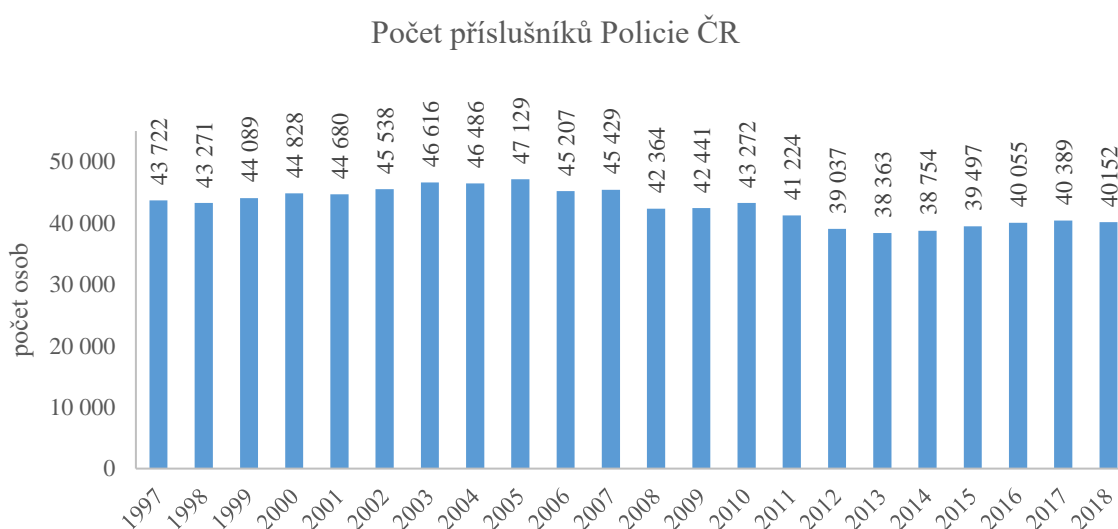
Vojáci v záloze mohou být členy aktivní zálohy. Aktivní záloha se využívá především při ohrožení státu a zejména pak při vzniku nevojenských krizových situací, např. při živelných a ekologických pohromách. Příslušníci aktivní zálohy musí několikrát v roce absolvovat vojenský výcvik, zbylý čas se poté věnují civilnímu zaměstnání. Stejně jako vojáci z povolání

musí i členové aktivní zálohy splnit povinné fyzické a zdravotní testy. Tato situace platí od roku 2005.

Vojenské školy nabízí středoškolské i vysokoškolské vzdělání. Vojenská střední škola MO v Moravské Třebové nabízí studentům všeobecné vzdělání stejně tak jako odborné předměty, např. vojenský management nebo vojenská logistika (Vojenská střední škola a vyšší odborná škola Ministerstva obrany, 2018). Po absolvování školy nemá student žádné závazky k AČR. Vysokoškolské vzdělání nabízí Univerzita obrany Brno a Fakulta vojenského zdravotnictví v Hradci Králové. Zájemci o studium na těchto univerzitách musí splňovat fyzické a zdravotnické předpoklady a stejně jako na klasické univerzitě musí projít přijímacím řízením. Součástí vzdělávání je i dvouměsíční úvodní vojenský výcvik ve Vyškově na Moravě. Po absolvování musí studenti nastoupit jako vojáci z povolání do Armády České republiky (Ministerstvo obrany České republiky, 2018e).

Resort vnitra

Resort vnitra zajišťuje vzdělání zaměstnanců Policie ČR. Pro přípravu budoucích policistů a ke specializaci stávajících policistů jsou na území České republiky 2 vyšší policejní školy (Praha a Holešov) a 1 policejní akademie se sídlem v Praze (MVČR, 2018e).

Obrázek č. 4: Počet příslušníků Policie ČR

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat (Policie ČR, 2017).

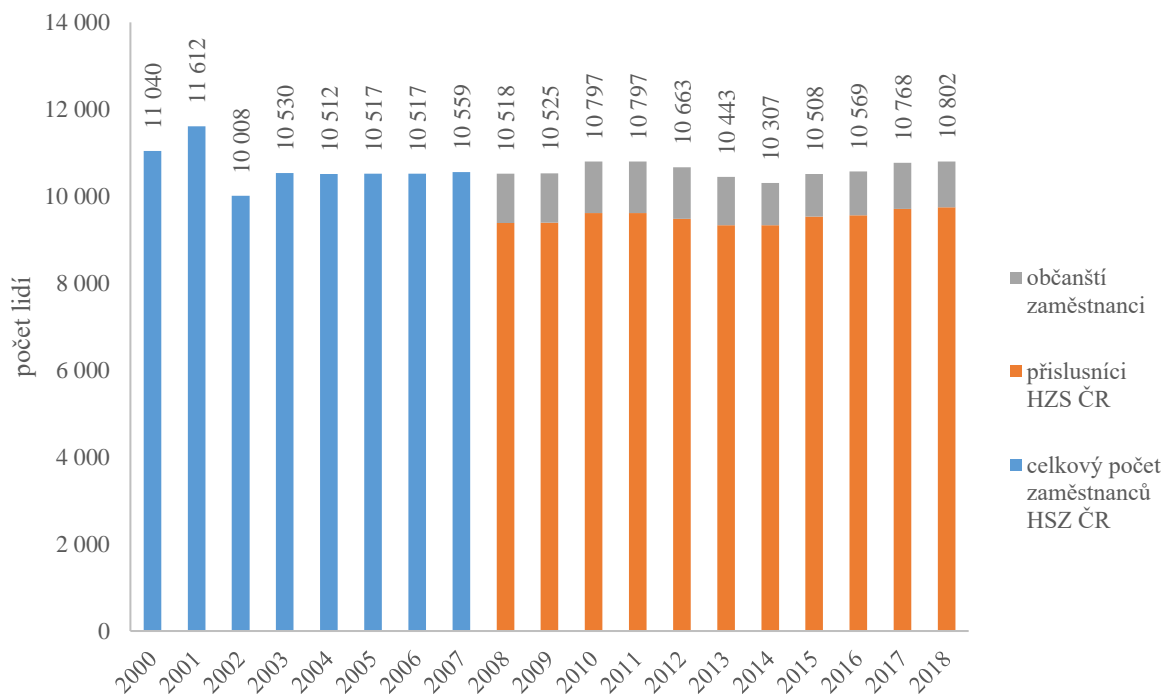
Vyšší policejní škola a Střední policejní škola v Holešově nabízí zájemcům všeobecné střední vzdělání, stejně tak jako odborné předměty např. Střelecká příprava, Dopravní činnost nebo kontrola kriminality. „(...) absolvent se uplatní v povoláních, v nichž je pracovní činnost

vázána na znalost a správnou aplikaci právních předpisů České republiky ve věcech veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti. Zejména se uplatní jako příslušník Vojenské policie, Vězeňské služby ČR, Justiční stráže, obecní policie, v bezpečnostních a právnických agenturách a institucích státní správy a samosprávy. Pro výkon některých z těchto povolání musí absolvent splnit další zákonem stanovené podmínky, např. věk, speciální odborné školení, testy zdravotní a psychické způsobilosti, bezúhonnost, spolehlivost a další požadavky. Po přijetí do služebního poměru příslušníka Policie ČR, která je hlavním sociálním partnerem školy, absolvuje navazující stanovenou základní odbornou přípravu a po jejím úspěšném ukončení může být zařazen do vyšších tarifních tříd.“ (Vyšší policejní škola a Střední policejní škola v Holešově, 2018a)

Vyšší odborné vzdělání je poté určeno výhradně jen pro příslušníky Policie ČR a zaměstnance Ministerstva vnitra. Absolventi mají poté nárok na zařazení do vyšší platových tříd (Vyšší policejní škola a Střední policejní škola v Holešově, 2018b).

Policejní akademie v Praze nabízí uchazečům vysokoškolské vzdělání. „Na PA ČR mohou studovat nejen policisté ve služebním poměru, ale i zaměstnanci ministerstva vnitra a ostatních resortů, jejichž složky rovněž uskutečňují ochranu práva. Škola je otevřena i civilním uchazečům, kteří po dosažení středoškolského vzdělání mají zájem studovat na vysoké škole s bezpečnostně právní problematikou a zvládnou náročné přijímací řízení. Absolventi PA ČR naleznou uplatnění v odpovídajících stupních řídicích funkcí a specializovaných profesí v resortu ministerstva vnitra, Policie ČR, v obecních a městských policiích, ve Vojenské policii, Celní správě, Bezpečnostní informační službě, Vězeňské službě, ale i v soukromých bezpečnostních službách. Civilní absolventi se po ukončení studia mohou ucházet o přijetí do služebního poměru u Policie ČR nebo se uplatní jako řídicí pracovníci a specialisté při zajišťování bezpečnosti ve veřejném a soukromém sektoru bezpečnostních služeb, v průmyslu, peněžnictví a v jiných hospodářských oborech. Uplatnění nacházejí také jako pracovníci úřadů státní správy a místní samosprávy.“ (Policejní akademie České republiky v Praze, 2018)

Celkový počet příslušníků a občanských zaměstnanců HZS ČR

Obrázek č. 5: Celkový počet příslušníků a občanských zaměstnanců HZS ČR

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat (Hasičský záchranný sbor České republiky, 2018c).

3 EKONOMICKÁ VÝKONNOST A JEJÍ MĚŘENÍ

Tato kapitola se zabývá základními ekonomickými pojmy a problematikou měření výkonu ekonomiky.

3.1 Základní pojmy

Klíčovým faktorem k vytváření zdrojů pro zajišťování obrany a bezpečnosti státu je výkonnost ekonomiky. Problematika měření výkonu ekonomiky v rámci státu předpokládá znalost makroekonomických ukazatelů a veličin.

Produkt jsou všechny statky a služby, které jsou výstupem z ekonomiky. Abychom mohli tyto různorodé statky a služby sčítat bez ohledu na jejich množstevní jednotky, určíme každému zboží určitou cenu, ukazatel hodnoty. Hodnota se stanovuje v cenách, kterou platí kupující (v tržních cenách). Tržní cena se skládá z prodejní ceny od výrobce a nepřímé daně, tj. daně z přidané hodnoty a spotřební daně. Další vymezení, kromě ceny, které je nutné při porovnání měření, je časové období, za které zjišťujeme tržní hodnotu.

Hrubý domácí produkt (HDP, GDP – Gross Domestic Product) je základním ukazatelem používaným k měření ekonomiky. Zahrnuje souhrn všech výstupů z ekonomiky geograficky, tj. v rámci hranic určité země, bez ohledu na to, kdo je vlastníkem výrobních faktorů.

Definice: Hrubý domácí produkt je tržní hodnota veškerých finálních statků a služeb vyprodukovaných v dané ekonomice za dané časové období (Pavelka, 2007 s. 17).

Pro přesnější srovnávání v mezinárodním měřítku, se přepočítává veličina HDP na obyvatele, kdy se celkový objem dělí počtem obyvatel země (Pavelka, 2007).

Hrubý národní důchod (HND) (dříve označovaný také jako hrubý národní produkt) započítává výstupy bez ohledu na místo produkce. Jde o měření výkonů výrobních faktorů, které jsou v držení rezidentů podle jejich národní příslušnosti. Protože provázanost vlastnictví výrobních faktorů stále více překračuje hranice zemí, stává se výpočet tohoto ukazatele ekonomické výkonnosti stále složitějším a méně spolehlivým (Pavelka, 2007).

Pro získání odpovídajících údajů o HDP je důležité rozlišovat mezi finálními produkty a meziprodukty. Finální (konečný) statek slouží ke konečné spotřebě, investicím nebo vývozu. Finální produkt je na konci výrobního řetězce. Pokud však produkt vstupuje do dalšího stádia výroby, jedná se pouze o tzv. meziprodukt, jehož hodnota vstupuje do hodnoty finálního statku.

Nominální HDP se získá, pokud zboží a služby jsou vyjádřeny v tržních cenách aktuálního, právě probíhajícího období.

Reálný HDP vyjadřuje hodnotu zboží a služeb ve stálých cenách, tzn. v cenách určitého výchozího základního roku. Tím, že se k vyjádření hodnoty produkce používají ceny výchozího roku, lze sledovat vývoj ekonomiky a změny fyzického objemu vytvořené produkce mezi jednotlivými roky.

Cenový index se používá pro eliminaci cenových změn, Cenový index, tzv. deflátor HDP lze charakterizovat jako výpočet podílu nominálního a reálného HDP (Soukup, 2010).

3.2 Metody měření HDP

K výpočtu pro měření ekonomické výkonnosti se používají tři základní metody. Všechny tři způsoby výpočtu by měly vést ke stejnému výsledku, k vyčíslení HDP ekonomiky.

Výdajová metoda – použitím této metody zjistíme výši HDP, tak že se sečtou všechny výdaje na nákup finálních statků a služeb. Tyto celkové výdaje se rozdělují:

- Výdaje domácností na spotřebu (C) - patří sem nákup statků krátkodobé spotřeby (např. potraviny, oblečení), statků dlouhodobé spotřeby (např. automobily, domácí spotřebiče) a služby (např. vzdělání, doprava)
- Výdaje na investice (I) – sem se zahrnují výdaje na reálné investice firem a investice financované domácnostmi (např. pořízení bytu, stavba rodinného domu). U firemních investic se jedná o investice do fixního kapitálu (např. nové závody, technologické vybavení) a o investice do zásob (zásoby materiálu, určeného pro další zpracování a zásob hotových finálních výrobků, určených k prodeji).
- Výdaje vlády na nákupy výrobků a služeb (G) – představují výdaje vlády určené například na zdravotnictví, školství nebo obranu. Dále výdaje na vládní investice např. výdaje na stavbu dálnic a železnic. Do těchto výdajů pro výpočet HDP se nezapočítávají vládní výdaje na transfery. Z výdajů za transfery, mezi které patří zejména důchody, sociální dávky, podpory v nezaměstnanosti, nezískává stát žádnou protihodnotu.
- Čistý export (NX) se vypočítá tak, že od celkového exportu (X), odečteme hodnotu importu (M). Export (vývoz) zahrnuje statky a služby prodávané do zahraničí, hodnota HDP domácí země se exportem zvyšuje. Import (dovoz) zahrnuje hodnotu statků

a služeb vyrobeného v zahraničí, které domácí země dovezla. Tato hodnota HDP snižuje (Soukup, 2010).

Výdajovou metodu tedy lze zapsat vzorcem:

$$\text{HDP} = C + I + G + \text{NX} \quad (1)$$

Výrobní metoda – při použití této metody spočítáme HDP jako součet tzv. přidaných, nově vytvořených hodnot na jednotlivých stupních výroby. K tomuto součtu musíme připočítat znehodnocení kapitálu a nepřímé daně, od kterých jsou odečteny subvence. Jednotlivé stupně výroby tvoří (Soukup, 2010):

- prvovýroba, primární sektor (zemědělství, těžební průmysl),
- sekundární sektor (průmysl a stavebnictví),
- terciální sektor (služby).

Důchodová (nákladová) metoda – tímto způsobem spočítáme HDP, pokud sečteme důchody před zdaněním majitelů výrobních faktorů, tedy:

mzdy, včetně dalších nákladů na zaměstnance; renty; úroky; zisky před zdaněním; znehodnocení kapitálu (amortizace, odpisy); nepřímé daně zmenšené o dotace.

Tabulka č. 5: Znázornění jednotlivých metod pro měření výkonu ekonomiky.

Výdajová metoda	Důchodová metoda	Výrobní metoda
C	Mzdy, zisky, renty, čisté	Součet přidaných hodnot zpracováním v sektorech: <ul style="list-style-type: none"> • primárním, • sekundárním, • terciálním
I	úroky, důchody vlastníků VF	
G	+ amortizace kapitálu	
	+ nepřímé daně	
	+ čisté vlastnické důchody ze zahraničí	+ čisté daně ze zboží a služeb
NX	- výrobní dotace	
HDP v tržních cenách		

Zdroj: Hynková, *Měření výkonu ekonomiky*, 2018. Dostupné z <https://moodle.unob.cz/mod/resource/view.php?id=26706>

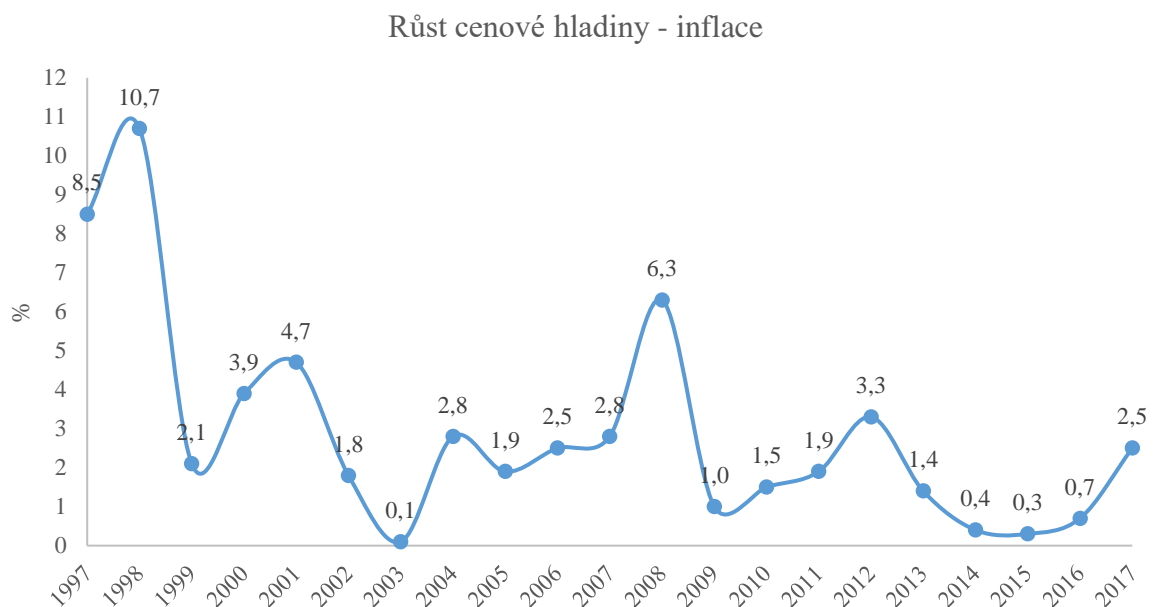
3.3 Cenová hladina, inflace

Cenová hladina patří mezi klíčové ukazatele makroekonomické situace. Znárodnuje všeobecnou úroveň cen v ekonomice státu. Sleduje se zde změna cenové hladiny, která se projevuje například zdražováním cen bydlení, jídla, ale i dalšího zboží.

Cenová hladina se měří pomocí základních cenových indexů:

- explicitní cenový index se dělí na index spotřebitelských cen a index cen výrobců,
- implicitní cenový index neboli deflátor HDP.

Růst cenové hladiny definujeme jako **inflaci**, pro pokles cenové hladiny se používá pojem **deflace**.

Obrázek č. 6: Růst cenové hladiny v ČR

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat (Český statistický úřad, 2018).

Index spotřebitelských cen (CPI) je nejčastěji používaný cenový index. Vychází z fixního koše statků a služeb, u kterých se každý měsíc zjišťuje jejich cena. Ve fixním koši jsou ve 12 skupinách určeny statky a služby, typické pro spotřebu obyvatelstva (přibližně 700 položek). Každá položka má v koši také určenu svoji váhu. Při výpočtu se zjistí cena statku ve sledovaném období, vydělí se cenou statku v základním období a tento výsledek se vynásobí vahou tohoto statku v celém fixním koši. Pak se vypočtené hodnoty všech statků sečtou.

$$\text{CPI} = \frac{\sum_{i=1}^n P_{t,i} \cdot q_{0,i}}{\sum_{i=1}^n P_{0,i} \cdot q_{0,i}} \quad (2)$$

Index cen výrobců (PPI) se počítá stejně, jako index CPI, také sleduje fixní váhy tržního koše, ale pracuje s tržbami dle struktury výroby. Sleduje vzájemně několik indexů, index cen zemědělských výrobců, index cen průmyslových výrobců, index cen stavebních prací. PPI ukazuje konkurenceschopnost výrobců a je prvním signálem změn CPI.

Deflátor HDP jde o cenový index, který počítá cenovou hladinu na základě porovnání nominálního a reálného HDP, dle vzorce:

$$\text{Deflátor HDP} = \frac{\text{nominální HDP}}{\text{reálný HDP}} * 100 \quad (3)$$

Vzhledem k tomu, že HDP zahrnuje všechny statky a služby, vyrobené v ekonomice, jeho výpočet je tím znesnadňuje. U deflátoru HDP není žádný fixní koš vybraných výrobků.

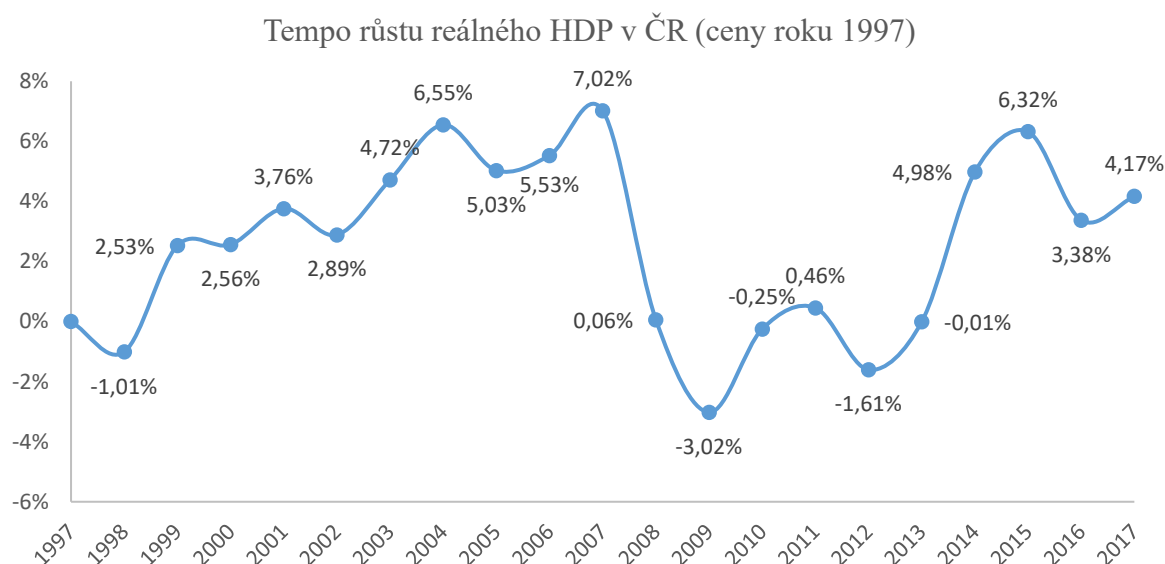
3.4 Tempo růstu HDP

Analýzu vývoje HDP vyjádříme dvěma způsoby - statistickým výpočtem tempa růstu a pomocí individuálních indexů.

Tempo růstu HDP umožňuje provádět srovnání i v mezinárodním měřítku. Je vyjádřeno pomocí vzorce:

$$\Delta \text{HDP}_t = \text{HDP}_t - \text{HDP}_{t-1}$$

$$g(\%) = [(\text{HDP}_t - \text{HDP}_{t-1}) / \text{HDP}_{t-1}] \cdot 100 = [\Delta \text{HDP}_t / \text{HDP}_{t-1}] \cdot 100 \quad (4)$$

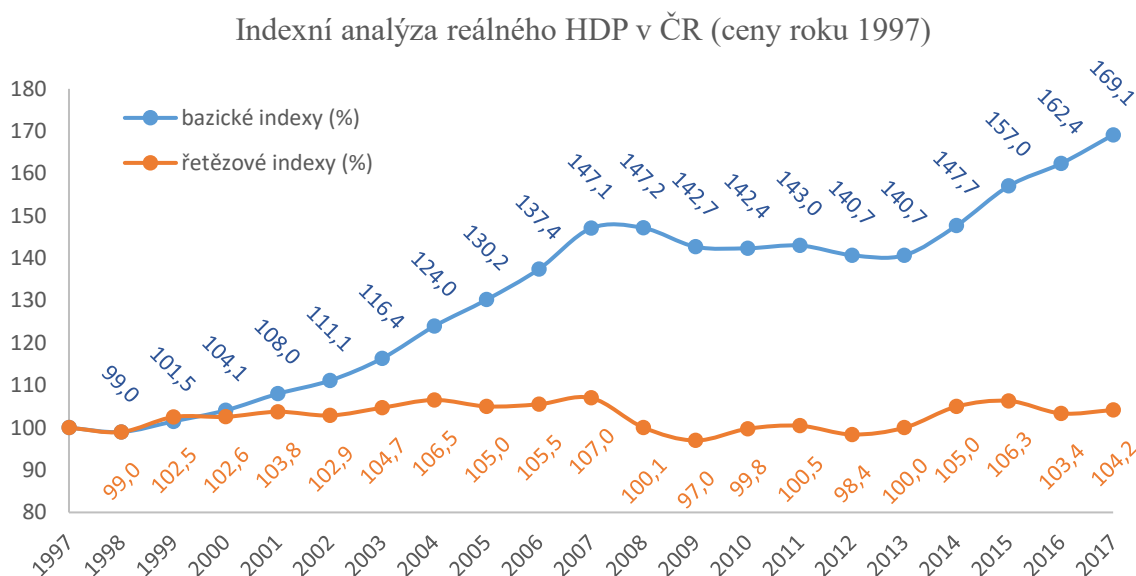

Obrázek č. 7: Tempo růstu reálného HDP v ČR

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat a vzorce (4) (Český statistický úřad, 2018).

Posoudit růst HDP lze pomocí individuálních indexů, tedy pomocí bazického a řetězového indexu. Bazický index je podíl dvou hodnot HDP, ve kterém je hodnota běžného období vztažena vždy k základnímu období. Řetězový index se počítá jako podíl běžné hodnoty a hodnoty vždy předcházející běžnému období. Oproti výpočtu u bazického indexu je u řetězového indexu základ pohyblivý.

Bazický index I (HDP) $_{2017/1997} = 1,691$ říká, že reálné HDP v roce 2017 vzrostlo o 69,1 % vůči roku 1997. Řetězový index I (HDP) $_{2017/2016} = 1,042$ vypovídá o tom, že HDP v roce 2017 vzrostlo o 4,2 % vůči předchozímu roku 2016.

Obrázek č. 8: Indexní analýza reálného HDP v ČR

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat a pomocí individuálních indexů (Český statistický úřad, 2018)

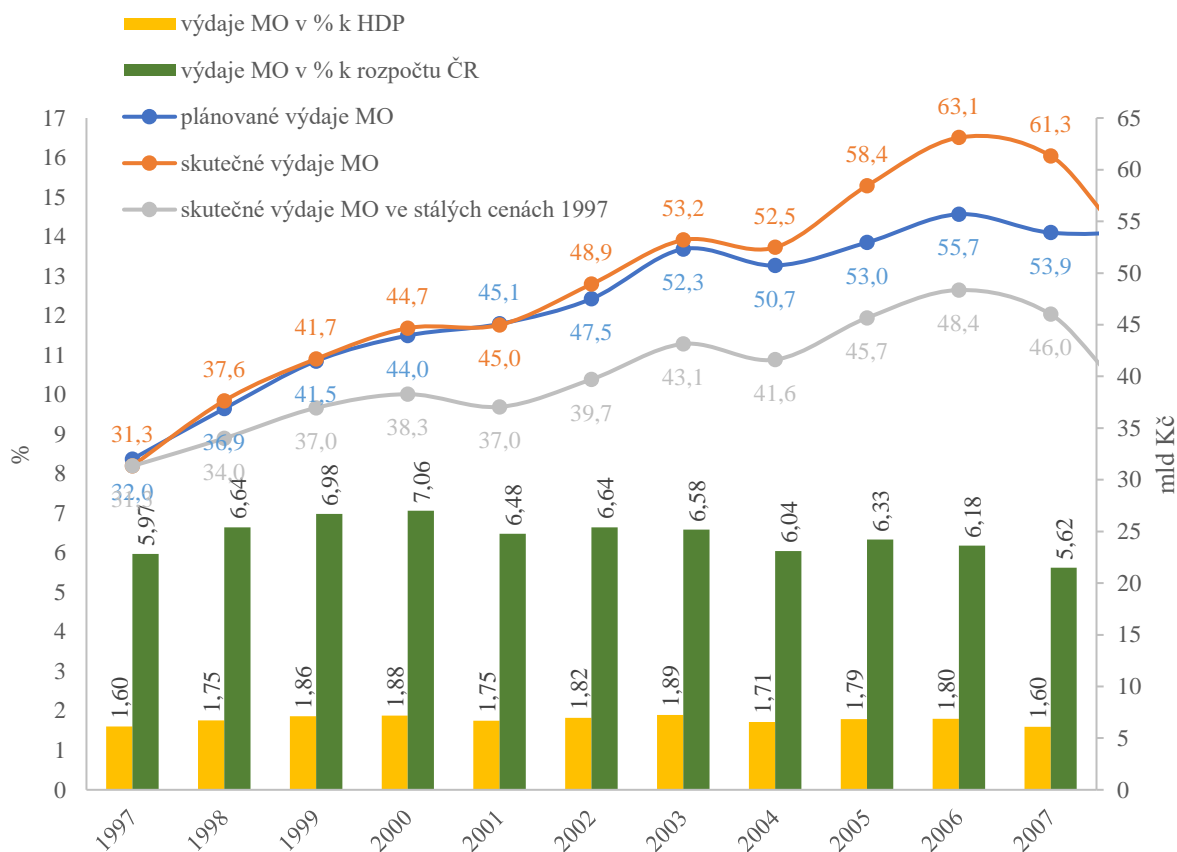
4 ANALÝZA EKONOMICKÉ VÝKONNOSTI A OBJEMU ALOKOVANÝCH FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ K ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI

V této kapitole budou analyzovány výdaje Ministerstva obrany a Ministerstva vnitra na zajištění obrany a bezpečnosti. Na základě této analýzy budou hodnoceny výzkumné otázky, které byly stanoveny v úvodu práce.

- Plní Česká republika závazek učiněný vůči NATO, že bude každý rok vynakládat alespoň 2 % svého HDP na zajištění obrany státu?
- Ovlivňuje politická situace související s ideovým směřováním vládnoucích stran výši finančních prostředků vynakládaných v České republice na zajišťování bezpečnosti?

4.1 Dvacetiletá analýza výdajů Ministerstva obrany

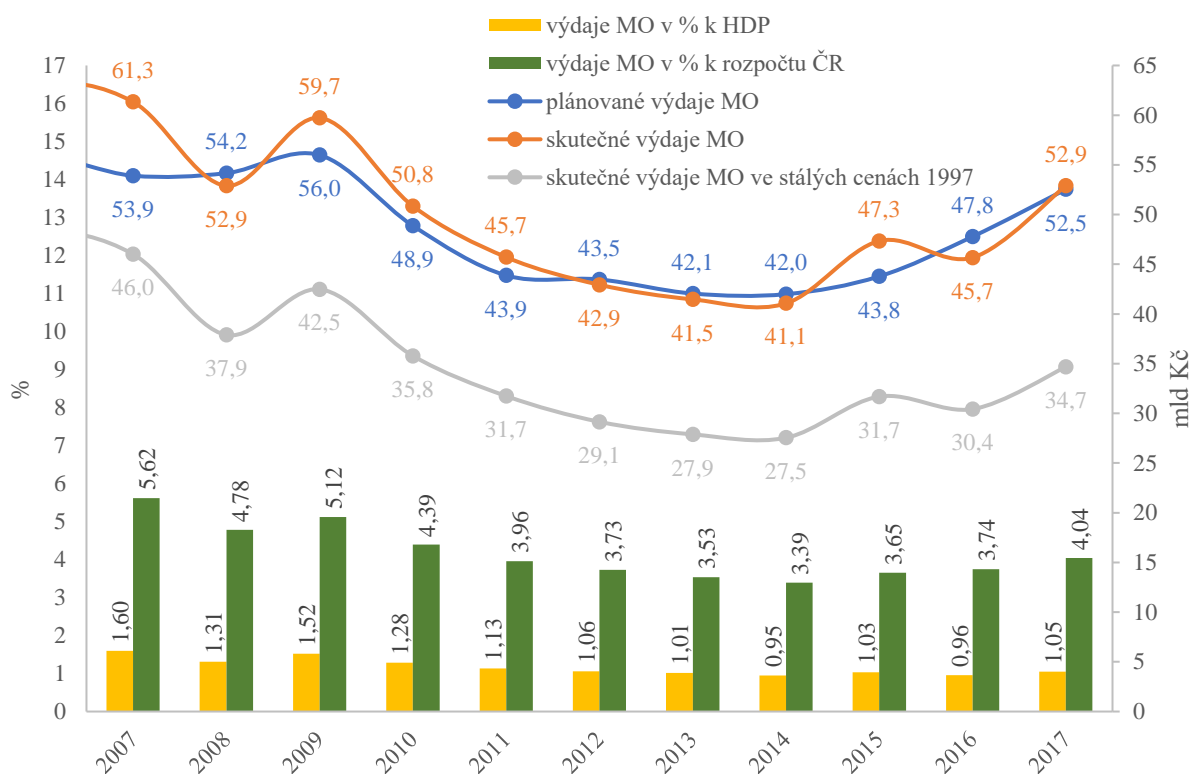
Obrázky č. 9 a č. 10 znázorňují výdaje ze státního rozpočtu určené pro Ministerstvo obrany. Sloupcový graf znázorňuje skutečné výdaje v procentech ke vztahu k HPD a státnímu rozpočtu ČR. Spojnicový graf oproti tomu vyjadřuje finanční zdroje v miliardách Kč. Jsou zde znázorněny plánované schválené výdaje a skutečné výdaje. Pro lepší srovnání jsou zde znázorněny skutečné výdaje ve stálých cenách roku 1997. Na těchto cenách se neprojevuje inflace.

Obrázek č. 9: Analýza výdajů Ministerstva obrany I. část (období 1997 – 2007)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat (Ministerstvo obrany České republiky, 2018c)

Z grafů lze zjistit, že před vstupem do NATO (před rokem 1999) a několik následujících let po samotném vstupu byly výdaje na obranu vyšší než 1,7 % HDP se stabilní tendencí. V roce 2008 nastal negativní vývoj a tento propad výdajů lze pozorovat až do současnosti. Na stálých cenách pozorujeme, že se na Ministerstvo obrany vydávají stejné prostředky jako v roce 1997. S ohledem na obrázek č. 9, který ukazuje, že se HDP ve stálých cenách zvedá, je z obrázku č. 10 a č. 11 je patrné, že výdaje na obranu nikoliv. Ministerstvo obrany se tím dostává do situace, kdy musí ve svých výdajích hledat kompromis mezi investicí do personálních a materiálních zdrojů. S ohledem na dlouhodobé plánování, které je pro akceschopnost armády klíčové, je situace, kdy není zajištěna dlouhodobá stabilita zdrojů, problémem.

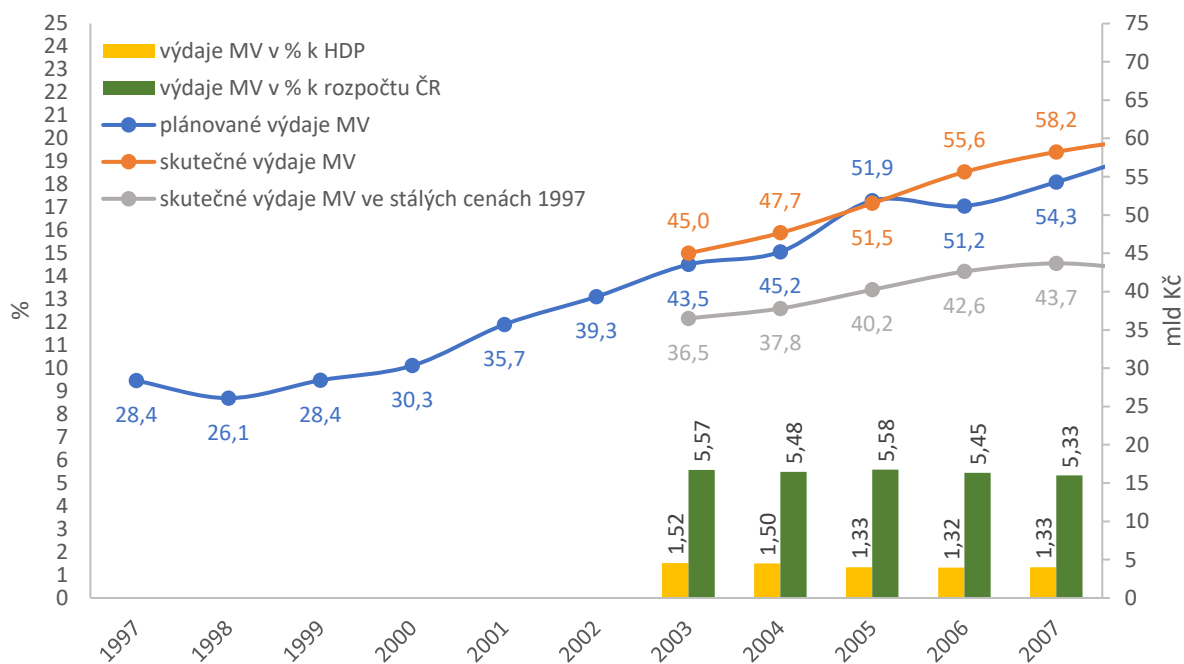
Obrázek č. 10: Analýza výdajů Ministerstva obrany 2. část (období 2007- 2017)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat (Ministerstvo obrany České republiky, 2018c)

4.2 Dvacetiletá analýza výdajů Ministerstva vnitra

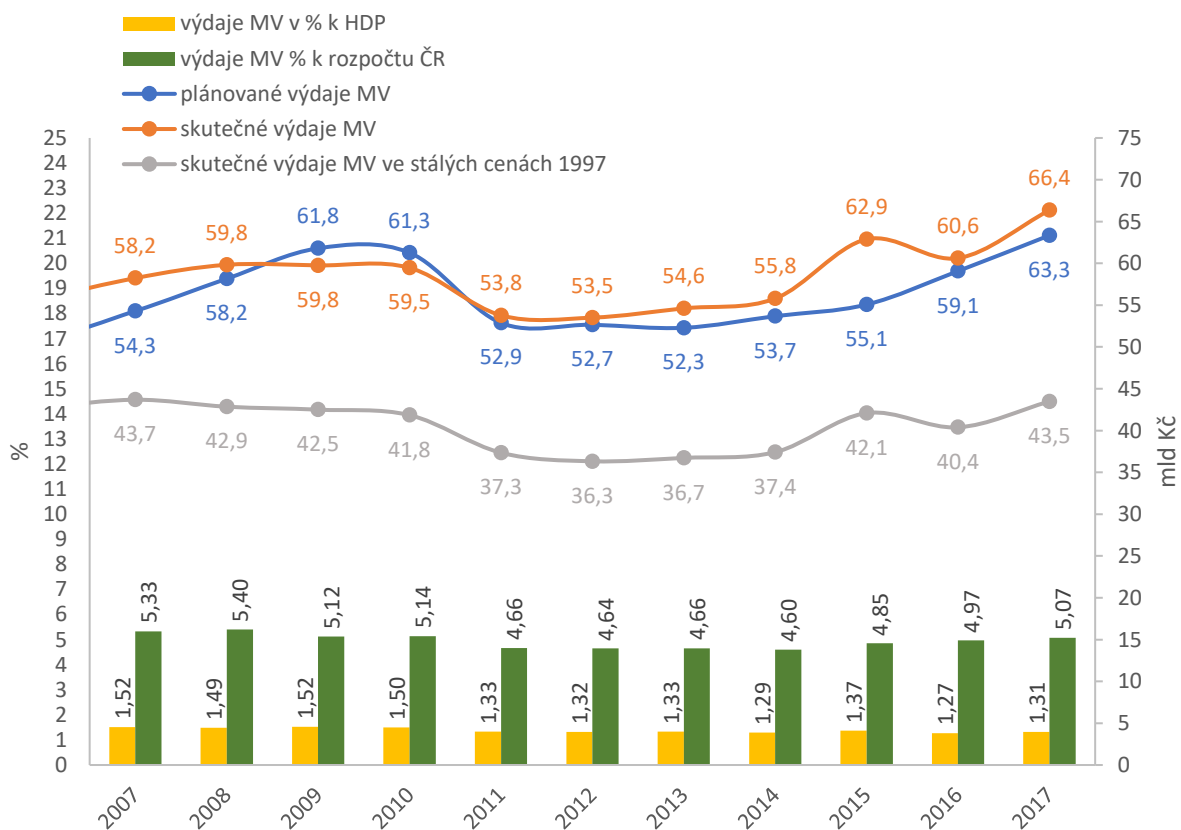
Obrázky č. 11 a č. 12 znázorní podobně jako předchozí obrázky, výdaje ze státního rozpočtu určené pro Ministerstvo vnitra. Sloupcový graf znázorňuje skutečné výdaje v procentech ke vztahu k HPD a státnímu rozpočtu ČR. Spojnicový graf oproti tomu vyjadřuje finanční zdroje v miliardách Kč. Jsou zde znázorněny plánované schválené výdaje a skutečné výdaje. Pro lepší srovnání jsou zde znázorněny i skutečné výdaje ve stálých cenách roku 1997. Na těchto cenách se neprojevuje inflace. Vzhledem k tomu, že se autorovi bakalářské práce nepodařilo dohledat skutečné výdaje MV před rokem 2003, jsou na obrázku č. 11 vidět v letech 1997 až 2002 pouze plánované skutečné výdaje na tento resort.

Z obrázku č. 12 je patrné, že od roku 2007 jsou výdaje na ochranu stabilní. A to přesto, že od roku 2014 se ekonomice výrazně daří a překonala krizové roky 2008 a 2009. I přes zvýšení hrozeb (např. terorismus, kybernetické hrozby), se kterými se musí Policie ČR a další subjekty vnitřní ochrany potýkat, výdaje kolísají na stejné úrovni.

Obrázek č. 11: Analýza výdajů Ministerstva vnitra 1. část (období 1997- 2007)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat (Monitor, 2018), (Ministerstvo financí České republiky, 2018).

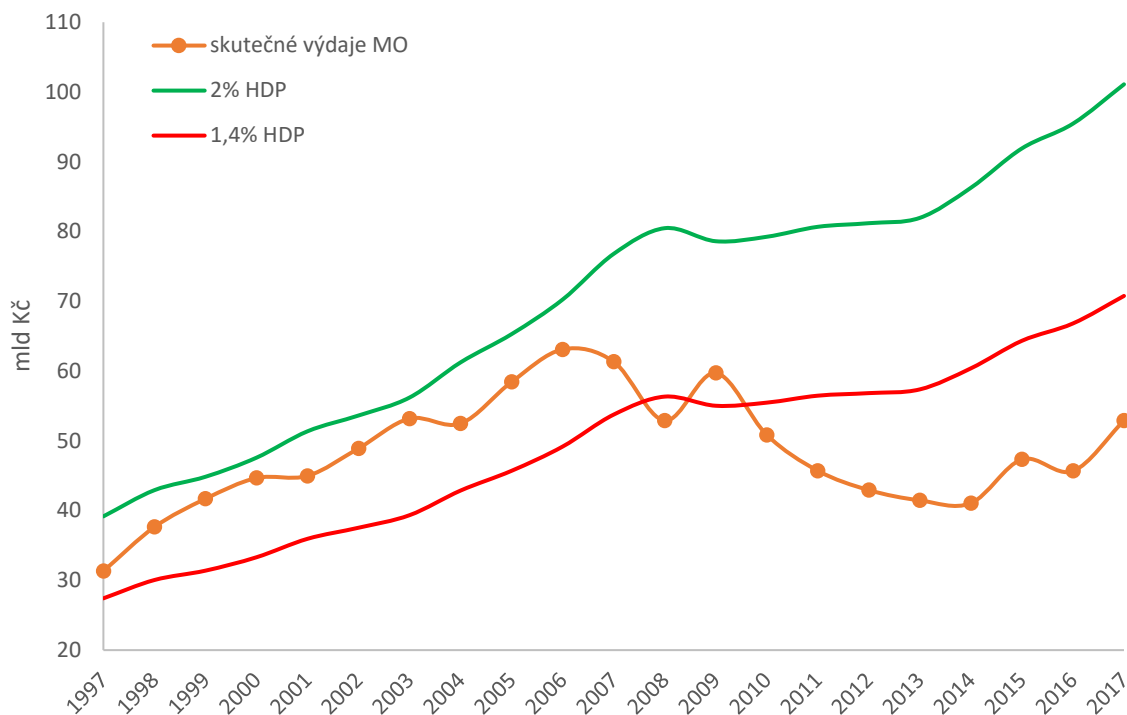

Obrázek č. 12: Analýza výdajů Ministerstva vnitra 2. část (období 2007- 2017)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat (Monitor, 2018), (Ministerstvo financí České republiky, 2018).

4.3 Vztah obranných výdajů k HDP – NATO

Ze závazků, které vyplývají z práv a povinností členů NATO, se často uvádí předsevzetí o financování obrany. Podle tohoto závazku by měly výdaje na obranu a bezpečnost tvořit 2 % HDP. Tento ukazatel není právně závazný.

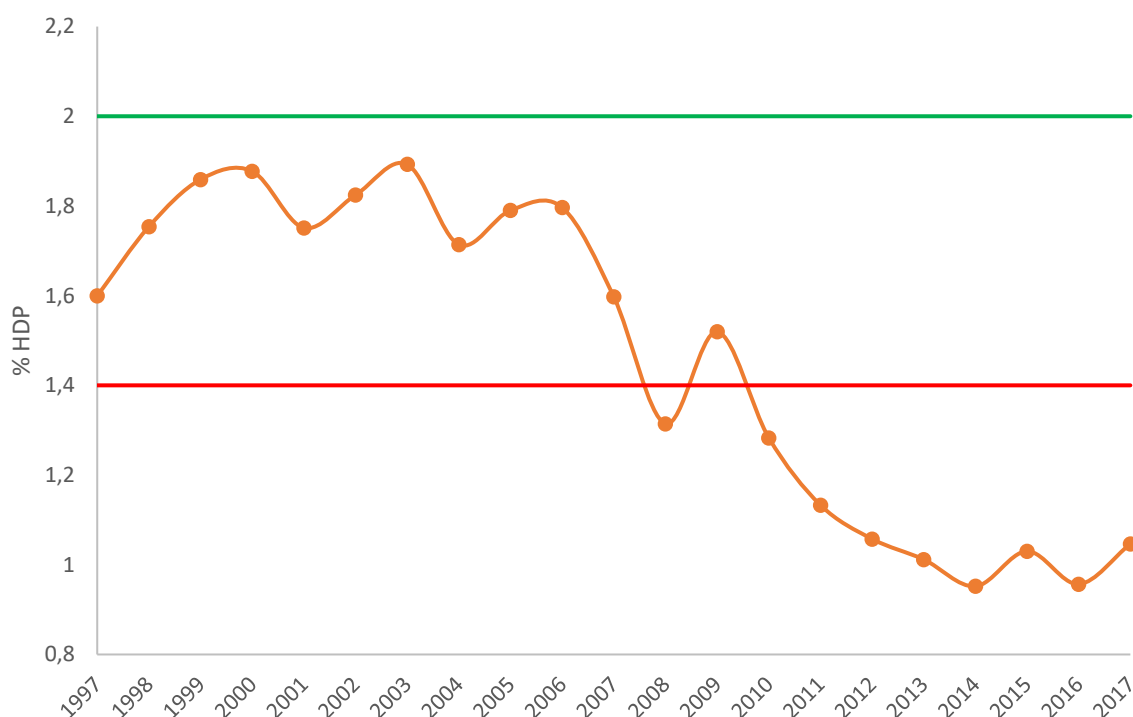

Obrázek č. 13: Porovnání skutečných výdajů se závazky NATO a Koaliční smlouvy ČR.

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat (ČSÚ, 2018)(MO České republiky, 2018c).

Ukazatel velikosti výdajů ve vztahu ke 2 % z HDP nemá v souvislosti s obranou žádný praktický význam. Samostatné zvýšení výdajů nezaručuje lepší obranyschopnost ani efektivní užití finančních zdrojů. Vztah výdajů na obranu a HDP slouží pouze ke srovnávání v mezinárodním měřítku. Přesto se tento 2% cíl ve spojitosti s členstvím v NATO často zmiňuje a stal se důležitým ukazatelem, zda členské státy investují do své obrany dost zdrojů. Na summitu NATO v Praze (2002) byla stanovena tato hodnota, jako cíl, o který by měly země usilovat. Tento závazek byl poté v roce 2017 znovu potvrzen na summitu ve Walesu. Doporučení NATO zní, že by minimálně 20 % z této částky měly tvořit investice do nového vybavení. Jak je zřejmé z obrázků č. 13 a č. 14, Česká republika tento závazek nedodrжуje. V období před vstupem a následně po vstupu do NATO se pod touto hranicí výdaje na obranu pohybovaly, ale počínaje rokem 2007 se situace vlivem hospodářské krize zhoršila a výdaje na obranu se snížily na hranici pouhého jednoho procenta.

Jen pro zajímavost, další ukazatel, který souvisí s politickou situací v ČR a který lze v této situaci zmínit, je Smlouva koaličních stran o zajištění obrany České republiky ze dne 2. 9. 2014. Podle této smlouvy mají výdaje na obranu dosahovat hodnoty 1,4 % HDP, a to do roku 2020. Ve smlouvě se mluví o této hodnotě jako o reálné hranici, kterou je Česká republika schopna zajistit. Lze konstatovat, že s ohledem na zhoršenou světovou bezpečnostní situaci jsou prostředky na obranu podle tohoto měřítka nedostačující. Bohužel, ani tento závazek daný přímo naší vládou, není zatím plněn, jak je zřejmé z obrázků č. 13 a č. 14. A to přesto, že se Česká republika nachází v době ekonomického růstu.

Obrázek č. 14: Výdaje obrany v procentech HDP v porovnání se závazkem k NATO.

Sestaveno na základě údajů z Hlavních makroekonomických ukazatelů (Český statistický úřad, 2018).

Obrázek č. 13 znázorňuje skutečné výdaje na obranu v miliardách Kč v porovnání se závazky, které by na obranu podle jednotlivých předsevzetí měla být investována. Obrázek č. 14 znázorňuje tu samou situaci jen s přepočtem na procenta HDP, která lépe znázorňují nedostatečné financování podle jednotlivých závazků.

4.4 Výdaje na obranu s ohledem na politickou situaci v ČR

Pro zhodnocení politického spektra na pravici a levici existuje více kritérií a politických pohledů. S ohledem na téma práce nás zajímá postoj a přístup k ekonomické politice. **Levicový postoj** zdůrazňuje, že základním úkolem státu je pečovat o blahobyt občanů a že samozřejmou

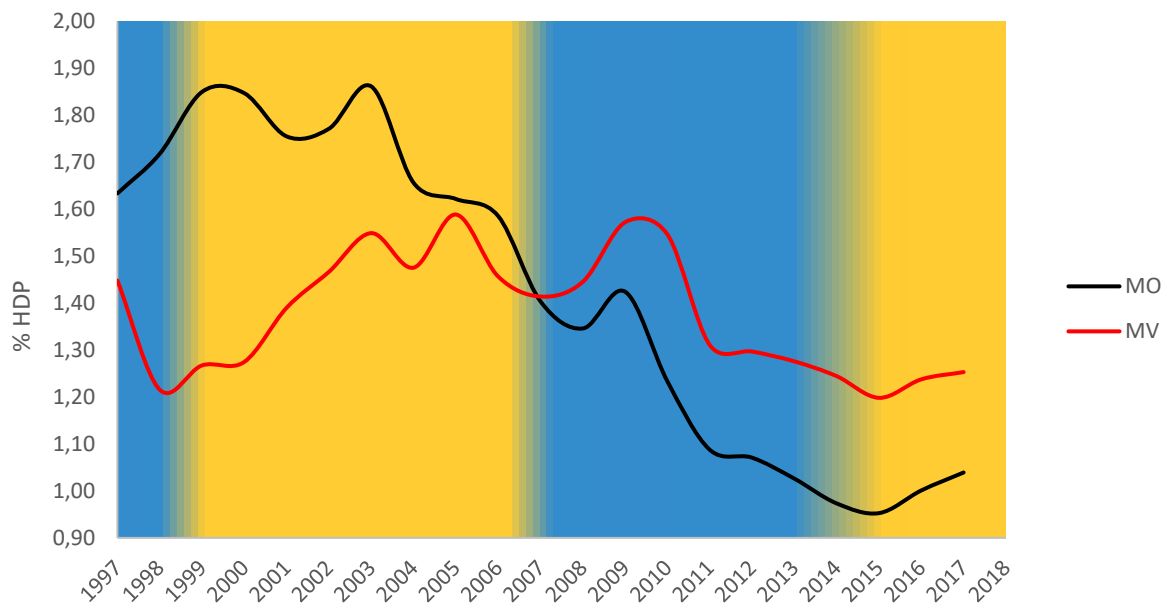
úlohou státu je za tímto účelem zasahování do ekonomiky. Levice je zastáncem vysokých daní a velkých sociálních služeb za účelem větší materiální rovnosti. Opakem toho je **pravicový postoj**, pro něj jsou typické minimální zásahy státu do ekonomiky. Právice prosazuje nízké daně a omezené sociální služby. Podporuje odpovědnost jednotlivce a jeho nezávislost (Joch, 1996). Při ekonomickém srovnání pravice a levice je třeba zohlednit několik faktorů. Je zde zřetelný efekt zpoždění, důsledky politických rozhodnutí jsou totiž v ekonomice zřejmé s časovým odstupem. Srovnání těchto směrů také ovlivňuje provázání české a světové ekonomické situace, například zahraniční finanční krize se projevují i v České republice.

Tabulka č. 6: Vliv politického vedení na financování výdajů na obranu a bezpečnost

Rok		1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
pravice	levice							
HDP	mil Kč	1958725	2146389	2242417	2379393	2568309	2681644	2810382
Výdaje MO	mil Kč	32000	36877	41484	43953	45078	47506	52320
Výdaje MV	mil Kč	28367	26093	28420	30333	35705	39332	43536
výdaje MO	% HDP	1,63	1,72	1,85	1,85	1,76	1,77	1,86
výdaje MV	% HDP	1,45	1,22	1,27	1,27	1,39	1,47	1,55
Rok		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
pravice	levice							
HDP	mil Kč	3062444	3264931	3512798	3840117	4024117	3930409	3962464
Výdaje MO	mil Kč	50726	52953	55694	53906	54167	55984	48867
Výdaje MV	mil Kč	45187	51872	51170	54302	58165	61802	61271
výdaje MO	% HDP	1,66	1,62	1,59	1,40	1,35	1,42	1,23
výdaje MV	% HDP	1,48	1,59	1,46	1,41	1,45	1,57	1,55
Rok		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
pravice	levice							
HDP	mil Kč	4033755	4059912	4098128	4313789	4595783	4773240	5055029
Výdaje MO	mil Kč	43878	43474	42053	41990	43783	47783	52535
Výdaje MV	mil Kč	52878	52657	52292	53685	55072	59078	63347
výdaje MO	% HDP	1,09	1,07	1,03	0,97	0,95	1,00	1,04
výdaje MV	% HDP	1,31	1,30	1,28	1,24	1,20	1,24	1,25

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat (ČSÚ, 2018), (Monitor, 2018), (MF 2018), (Úřad vlády ČR, 2018b).

V České republice byly v době vládnutí levicově a pravicově orientované vlády vždy jiné okolnosti. Pravicová vláda řídila zemi v období ekonomické transformace (1993-1997) a v době hospodářské krize (2008-2012), levicová vláda naopak v době ekonomické prosperity. Na výzkumnou otázku nelze jednoznačně odpovědět. Politická situace určitě ovlivňuje výši finančních prostředků na zajišťování bezpečnosti, ale není to jediný faktor, který tuto výši ovlivňuje. S ohledem na okolnosti, za kterých byly naše politické strany u moci, si dovoluji konstatovat, že pravicově orientovaná vláda hospodařila se státním rozpočtem, z pohledu na rozdělování zdrojů na bezpečnost, zodpovědněji.

Obrázek č. 15: Vliv politického vedení na financování výdajů na obranu a bezpečnost

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat Tabulky č. 6.

V tabulce č. 6 jsou seřazeny údaje obou sledovaných institucí, Ministerstva obrany a Ministerstva vnitra. Plánované, schválené výdaje jsou uvedeny v mil. Kč a v procentech vůči HDP, vládnoucí strana je vyznačena barevně, modře pravicový směr, žlutě vládnoucí levicový směr. Na obrázku č. 15 jsou graficky znázorněny data z tabulky č. 6.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce byla analýza financování bezpečnosti státu s ohledem na ekonomickou výkonnost. Se stanoveným cílem práce byly formulovány dvě výzkumné otázky. První výzkumná otázka zněla takto: Plní Česká republika závazek učiněný vůči NATO, že bude každý rok vynakládat alespoň 2 % svého HDP na zajištění obrany státu?

Pro zjištění odpovědi na tuto otázku bylo nejprve potřeba teoreticky vymezit pojmy týkající se bezpečnosti a obrany státu. Tímto vymezením se zabývají první a druhá kapitola. Právě s ohledem na první výzkumnou otázku byl zvláště kladen důraz na definování vnější bezpečnosti a s tím spojených institucí. Klíčovou institucí je v tomto případě Ministerstvo obrany České republiky, jehož hlavními úkoly je zabezpečování obrany ČR a řízení Armády ČR.

Pro zodpovězení první výzkumné otázky bylo také potřeba definovat HDP a další makroekonomické ukazatele, které jsou spojeny s ekonomickou výkonností státu. Ve třetí kapitole na dvou obrázcích č. 7 a č. 8 je znázorněno ve dvacetiletém období tempo růstu reálného HDP v ČR ve stálých cenách roku 1997. Oba obrázky ukazují procentní vyjádření tempa růstu. První obrázek č. 7 je vytvořen pomocí deflátoru HDP, druhý obrázek č. 8 je vytvořen pomocí bazického a řetězového indexu.

Odpověď na první výzkumnou otázku znázorňují obrázky č. 13 a č. 14. Obrázek č. 13 ukazuje skutečné výdaje MO a křivku 2 % HDP v miliardách Kč, obrázek č. 14 je vyjádření procentuální. Nejen na základě těchto obrázků lze konstatovat, že Česká republika svůj závazek vůči NATO nikdy neplnila a neplní, navíc se situace počítaje rokem 2007 zhoršila a výdaje na obranu jsou na hranici pouhého jednoho procenta HDP. Dlouhodobé plánování výdajů, je pro akceschopnost armády klíčové. Situace, ve které není zajištěna dlouhodobá stabilita zdrojů na obranu, je zásadním problémem pro zajištění budoucí bezpečnosti státu. Autor práce se domnívá, že tato nejistota na Českou republiku vrhá negativní pohled koaličních partnerů NATO. Autor práce se přiklání k názoru, že není možné očekávat, že koaliční partneři NATO budou plnit svoje závazky vůči České republice, když ona neplní svoje závazky.

Dvacetiletá analýza výdajů na MO v období od roku 1997 do roku 2017 znázorňuje skutečné výdaje v procentech ve vztahu k HDP a státnímu rozpočtu, dále vyjadřuje plánované a skutečné výdaje v miliardách, pro lepší porovnání i skutečné výdaje přepočítané na stálé ceny roku 1997. Z těchto údajů lze konstatovat, že před samotným vstupem do NATO a v následujících letech do roku 2006 byly výdaje na obranu vyšší než 1,7 % HDP a měly stabilní tendenci. V souvislosti s nastupující a probíhající hospodářskou krizí v letech 2008

až 2013, došlo nejen k propadu reálného HDP, ale i k výraznému propadu výdajů na obranu. Od roku 2014 dochází k oživení ekonomiky a k výraznému růstu HDP, výdaje na obranu tento vývoj ale nekopírují. Z obrázků č. 13 a č. 14 lze vidět, že v posledních sedmi letech jsou prostředky na obranu na hranici 1 % HDP, v roce 2014 byly dokonce i pod touto hranicí.

Dvacetiletá analýza výdajů na MV, porovnává stejné hodnoty jako předchozí analýza, které se týkají tohoto ministerstva. Z těchto údajů lze vyjádřit, že finanční prostředky na vnitřní bezpečnost a ochranu až do počátku hospodářské krize mírnou, ale stabilní tendencí stoupaly. Poté zaznamenaly v důsledku chybějící ekonomické výkonnosti pokles, ale ten nebyl tak výrazný, jako u výdajů na MO. V posledních sedmi letech jsou výdaje na úrovni 1,3 % k HDP, což znamená, že objem prostředků se s růstem HDP mírně navyšuje. Bohužel se zvyšují i hrozby (např. terorismus, kybernetické hrozby, nárůst dopravy), kterým musí MV čelit a na které je potřeba vydávat další finanční zdroje.

Bakalářská práce poté zodpovídá na druhou výzkumnou otázku, která je formulována takto: Ovlivňuje politická situace související s ideovým směřováním vládnoucích stran výši finančních prostředků vynakládaných v České republice na zajišťování bezpečnosti? Této otázce se věnuje poslední část čtvrté kapitoly. Zde je nejdříve vyjasněn levicový a pravicový postoj k přístupu k ekonomické politice. Levice má tendence více peněz vydávat na blahobyt občanů, zastává názor, že zásahy státu do ekonomiky jsou samozřejmé. Právice podporuje odpovědnost a nezávislost jednotlivce, a pro její politiku je charakteristické, že zásahy do ekonomiky jsou minimální. Srovnání těchto směrů ovlivňuje několik faktorů. Politické rozhodnutí se projevují s časovým odstupem, je zde zřetelný efekt zpoždění. Záleží nejen na české ekonomické situaci, ale i na situaci ve světě. V České republice byly v době vládnutí levicově a pravicově orientované vlády vždy jiné okolnosti. Pravicová vláda řídila zemi v období ekonomické transformace (1993 - 1997) a v době hospodářské krize (2008 - 2012), levicová vláda naopak v době ekonomické prosperity. Na výzkumnou otázku nelze jednoznačně odpovědět. Autor práce se přiklání k názoru, že politická situace určitě ovlivňuje výši finančních prostředků na zajišťování bezpečnosti, i když to není jediný faktor, který tuto výši ovlivňuje. S ohledem na okolnosti, za kterých byly naše politické strany u moci, se autor práce domnívá, že pravicově orientovaná vláda hospodařila se státním rozpočtem, z pohledu rozdělování zdrojů na bezpečnost, lépe.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] ARMÁDNÍ NOVINY, (2015). *Letectvo Armády České republiky čekají velké změny* [online]. [cit. 2018-06-15]. Dostupné z <http://www.armadninoviny.cz/letectvo-armady-ceske-republiky-cekaji-velke-zmeny.html>
- [2] BALABÁN, M. a spol. (2015). *Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy*. Praha: Univerzita Karlova , ISBN 978-80-246-3150-9.
- [3] BALABÁN, M., STEJSKAL, L., (2010). *Kapitoly o bezpečnosti*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246.1863-0.
- [4] BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA, (2018). *Kdo jsme*. [online]. [cit. 2018-06-02]. Dostupné z <https://www.bis.cz/o-nas.html>
- [5] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, (2018). *Hlavní makroekonomické ukazatele*. [online]. [cit. 2018-06-08]. Dostupné z https://www.czso.cz/csu/czso/hmu_cr
- [6] GIBS, (2018). *Předmět a náplň*. [online]. [cit. 2018-06-18]. Dostupné na <http://www.gibs.cz/o-instituci/predmet-a-naplň>
- [7] HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR, (2018a). *Postavení a úkoly HZS ČR*. [online]. [cit. 2018-06-02]. Dostupné z <http://www.hzscr.cz/clanek/postaveni-a-ukoly-postaveni-a-ukoly.aspx>
- [8] HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR, (2018b). *Organizační struktura HZS ČR*. [online]. [cit. 2018-06-02]. Dostupné z <http://www.hzscr.cz/clanek/hasici-cr-web-o-nas-hasicky-zachranny-sbor-cr.aspx>
- [9] HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR, (2018c). *Statistické ročenky Hasičského záchranného sboru ČR*. [online]. [cit. 2018-06-15]. Dostupné z <http://www.hzscr.cz/clanek/statisticke-rocenky-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx>
- [10] HYNKOVÁ, V.: Měření výkonu ekonomiky, s. 12, [online]. [cit. 2018-06-15] Dostupné z <https://moodle.unob.cz/mod/resource/view.php?id=26706>
- [11] JOCH, R. (1996). *Levice a pravice: tři pojednání*. Praha: Občanský institut.

- [12] KOSTRHŮNOVÁ, D., (2018). *Státní rozpočet*. [online]. [cit. 2018-06-10] ISSN 1802-4785. Dostupné z https://dum.rvp.cz/materialy/stahnout/kjdcvfab/Statni_rozpocet.ppt
- [13] MAREŠ, M., (2005). *Bezpečnost in Česká bezpečnostní terminologie. Výklad základní pojmů*. [online]. [cit. 2018-06-02]. Dostupné z https://is.mendelu.cz/eknihovny/opory/zobraz_cast.pl?cast=69511.
- [14] MINISTERSTVO FINANČÍ ČESKÉ REPUBLIKY (2018). *Legislativa*. [online]. [cit. 2018-06-19]. Dostupné z <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa>
- [15] MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, (2018a). *Působnost a činnost*. [online]. [cit. 2018-06-02]. Dostupné z <http://www.mocr.army.cz/ministryne-a-ministerstvo/pusobnost/pusobnost-a-cinnosti-5131/>
- [16] MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, (2018b). *Generální štáb*. [online]. [cit. 2018-06-02]. Dostupné z <http://www.acr.army.cz/struktura/generalni-staba/default.htm>
- [17] MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, (2018c). *Resortní rozpočet 2018*. [online]. [cit. 2018-06-02]. Dostupné z <http://www.mocr.army.cz/finance-a-zakazky/resortni-rozpocet/resortni-rozpocet-5146/>
- [18] MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, (2018d). *Přehled hlavních druhů techniky a výzbroje (stav k 1. lednu 2018)*. [online]. [cit. 2018-06-10]. Dostupné z <http://www.acr.army.cz/technika-a-vyzbroj/technika/prehled-hlavnich-druhu-techniky-a-vyzbroje-acr-stav-k-1--lednu-2018-139806/>
- [19] MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, (2018e). *Jak se stát vojákem z povolání?* [online]. [cit. 2018-06-10]. Dostupné z <https://kariera.army.cz/vojak-z-povolani>
- [20] MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, (2018f). *Vývoj skutečných počtů osob v resortu MO ČR v letech 1992 – 2017*. [online]. [cit. 2018-06-15]. Dostupné z <http://www.mocr.army.cz/dokumenty-a-legislativa/vyvoj-skutecnych-poctu-osob-v-resortu-mo-cr-v-letech-1992---2017-129653/>
- [21] MONITOR, (2018). *Přehled státního rozpočtu*. [online]. [cit. 2018-06-15]. Dostupné z <https://monitor.statnipokladna.cz/2017/statni-rozpocet/>

- [22] MVČR, (2005). *Vnitřní bezpečnost a krizový pořádek. Krizové řízení. Ministerstvo vnitra Odbor Bezpečnostní politiky.* [online] [cit. 2018-06-02]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/prirucky-a-metodicke-pomucky.aspx?q=Y2hudW09Ng%3d%3d>
- [23] MVČR, (2018a). *Bezpečnostní politika státu.* [online]. [cit. 2018-06-02]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-politika-statu.aspx>
- [24] MVČR, (2018b). *Portál veřejné správy.*[online]. [cit. 2018-06-15]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/portal-verejne-spravy.aspx>
- [25] MVČR, (2018c). *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek .* [online].[cit. 2018-06-02]. Dostupné z www.mvcr.cz/soubor/bezpecnost-pdf.aspx
- [26] MVČR, (2018d). *Rozpočet MV ČR.* [online]. [cit. 2018-06-02]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/rozpocet-mv-cr.aspx>
- [27] MVČR, (2018e). *Policejní školy MV.* [online]. [cit. 2018-06-10]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-skolstvi-policejni-skoly-mv-a-skolske-zarizeni-mv.aspx>
- [28] PAVELKA, T. (2007): *Makroekonomie – základní kurz.* Slaný: Melandrium. ISBN 978-50-86175-58-4.
- [29] PENÍZE.CZ (2018). *Co je státní rozpočet?* [online]. [cit. 2018-06-10] Dostupné z <https://www.penize.cz/80359-co-je-statni-rozpocet>
- [30] POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE, (2018). *O škole.* [online]. [cit.2018-06-10]. Dostupné z http://www.polac.cz/g2/view.php?o_skole/index.html
- [31] POLICIE ČR, (2018). *O Policii ČR.* [online]. [cit. 2018-06-02]. Dostupné z <http://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>
- [32] POLICIE ČR, (2017). *Počty policistů od roku 1993.* [online]. [cit. 2018-06-14]. Dostupné z <http://www.policie.cz/clanek/pocty-policistu-od-roku-1993.aspx>
- [33] POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY, (2018a). *Předpis 222/1999 Sb.* [online]. [cit.2018-06-02]. Dostupné z <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=222&r=1999>

- [34] POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY, (2018b). *Ústavní zákon o bezpečnosti ČR*. [online]. [cit. 2018-06-10]. Dostupné z <https://www.psp.cz/docs/laws/1998/110.html>
- [35] SOUKUP, J. a spol. (2010). *Makroekonomie*, 2. vyd. Praha: Management Press. ISBN 978-80-7261-219-2.
- [36] ŠRÁMKOVÁ, T. (2010). *Systém ekonomického zabezpečení obrany*. [Diplomová práce]. Brno: Masarykova univerzita.
- [37] TOTĚK, J. (2014). *Analýza současné situace v České republice a její vliv na bezpečnost obyvatel vybrané lokality*. [Diplomová práce] Zlín: Univerzita Tomáše Bati.
- [38] ÚŘAD PRO ZAHRANIČNÍ STYKY A INFORMACE, (2018). *Kdo jsme?* [online]. [cit. 2018-06-02]. Dostupné z <https://www.uzsi.cz/cs/kdo-jsme/>
- [39] ÚŘAD VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY, (2018a). *Bezpečnostní rada státu*. [online]. [cit. 2018-06-02]. Dostupné z <https://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/brs/brs-uvod-3851/>
- [40] ÚŘAD VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY, (2018b). *Historie minulých vlád*. [online]. [cit. 2018-06-09]. Dostupné z <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2007-cr/>
- [41] VOJENSKÁ STŘEDNÍ ŠKOLA A VYŠŠÍ ODBORNÁ ŠKOLA MINISTERSTVA OBRANY, (2018). *Technické lyceum*. [online]. [cit. 2018-06-10]. Dostupné z <http://www.vsmt.cz/files/vss/technicke-lyceum.aspx>
- [42] VOJENSKÁ STŘEDNÍ ŠKOLA A VYŠŠÍ ODBORNÁ ŠKOLA MINISTERSTVA OBRANY, (2018). *Jak se stát studentem střední vojenské školy?*. [online]. [cit. 2018-06-10]. Dostupné z <https://kariera.army.cz/student-vojenske-skoly>
- [43] VOJENSKÉ ZPRAVODAJSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY, (2018). *Kdo jsme*. [online]. [cit. 2018-06-02]. Dostupné z <https://www.vzcr.cz/cs/o-nas/kdo-jsme>
- [44] VYŠŠÍ POLICEJNÍ ŠKOLA A STŘEDNÍ POLICEJNÍ ŠKOLA MV V HOLEŠOVĚ, (2018a). *Uplatnění absolventa SOŠ v Holešově*. [online]. [cit. 2018-06-10]. Dostupné z <http://www.spshol.cz/uchazeci/informace-o-sos/uplatneni-absolventa-sos>

- [45] VYŠŠÍ POLICEJNÍ ŠKOLA A STŘEDNÍ POLICEJNÍ ŠKOLA MV V HOLEŠOVĚ, (2018b). *Základní informace o VOŠ*. [online]. [cit. 2018-06-10]. Dostupné z <http://www.spshol.cz/uchazeci/informace-k-vos/zakladni-informace-o-vos>
- [46] ZÁKONY PRO LIDI, (2018a). *Zákon č. 219/1999 Sb.* [online]. [cit. 2018-06-02] Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-219>
- [47] ZÁKONY PRO LIDI, (2018b). *Zákon č. 222/1999 Sb.* [online]. [cit. 2018-06-02]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-222>
- [48] ZÁKONY PRO LIDI, (2018c). *Zákon č. 320/2015 Sb.* [online]. [cit. 2018-06-02]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-320>
- [49] ZÁKONY PRO LIDI, (2018d). *Zákon č. 239/2000 Sb.* [online]. [cit. 2018-06-02]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>
- [50] ZÁKONY PRO LIDI, (2018e). *Zákon č. 240/2000 Sb.* [online]. [cit. 2018-06-02]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>
- [51] ZÁKONY PRO LIDI, (2018f). *Zákon č. 585/2004 Sb.* [online]. [cit. 2018-06-02]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-585>
- [52] ZÁKONY PRO LIDI, (2018g). *Zákon č. 273/2008 Sb.* [online]. [cit. 2018-06-02]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>
- [53] ZEMAN, P. (2003). *Česká bezpečnostní terminologie*. [online]. [cit. 2018-06-02]. Dostupné z www.defenceandstrategy.eu/filemanager/files/file.php?file=16048